

Funded by the
Erasmus+ programme
of the European Union

Entrepreneurs for plasticS'circUlaR Economy

IO1 - Képzési anyag

Chambre de Commerce Italienne
Nice, Sophia Antipolis, Côte d'Azur

ARGE

corsica

PETRA

patrimonia

edulife
Fondazione Onlus

Cz&K

Solution

the
HIVE
BUSINESS ACCELERATOR

Tartalomjegyzék

5. A szellemi tulajdon kezelése	3
5.1. A szellemi tulajdonjogok meghatározása	3
5.1.1. Szellemi tulajdon és az EU	5
5.2. Innováció és működési szabadság	11
5.2.1. Módszertani megközelítés a projekt vagy kutatás során végzett munka innovatív elemeinek azonosítására és feltárására	12
5.2.2. A meglévő szabadalmi adatbázisokban és más tudományos adatbázisokban való keresés módszerei a hasonló fejlesztésekhez	15
5.3. Jogalkotási keret és jelentéstétel	17
5.3.1. Bevezetés	17
5.3.2. A WTO TRIPS-megállapodás.....	19
5.4. Nemzeti és uniós szintű előírások.....	24
5.4.1. Az EU szabályozási politikája és környezete	26
5.4.2. Fókuszban a nemzeti táj:	34

5. A szellemi tulajdon kezelése

5.1. A szellemi tulajdonjogok meghatározása

A szellemi tulajdon (intellectual property, IP) eleve egyszerű és már régóta alkalmazzák.¹ Bárhová megyünk, mindenhol szellemi tulajdon vesz körül bennünket, ami a feltalálókat ismeri el és lehetővé teszi, hogy mindenki részesüljön az eredményeikből.

A szellemi tulajdon a tulajdon olyan kategóriájaként határozható meg, amely az emberi szellem immateriális alkotásait foglalja magában. A szellemi tulajdon számos típusa létezik, számuk országoként eltérő lehet.

A szellemi tulajdon védelmének fontosságát először az ipari tulajdon védelméről szóló 1883. évi Párizsi Egyezmény, valamint az irodalmi és művészeti alkotások védelméről szóló 1886. évi Berni Egyezmény ismerte fel. Mindkét egyezményt a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) kezeli.

A szellemi tulajdon védelmére létrejött törvényeknek két fő oka van:

- ✓ az alkotók és az újítók alkotásaikhoz és innovációikhoz fűződő jogainak törvényes kifejezése, egyensúlyban az alkotásokhoz és az innovációkhoz való hozzáféréshez fűződő közérdekkel,
- ✓ a kreativitás és az innováció előmozdítása, hozzájárulva ezáltal a gazdasági és társadalmi fejlődéshez.

A szellemi tulajdon általában két ágra oszlik: szerzői jog és iparjogvédelem.

1. Szerzői jog²

Irodalmi és művészeti alkotásokra, például könyvekre, zenére, festményekre és szobrokra, filmekre és technológiai alapú alkotásokra (például számítógépes programokra és elektronikus adatbázisokra) vonatkozik. Bizonyos nyelveken a szerzői jogokat nem csak „copyrightnak”, hanem „author’s right”-nak is nevezik. A szerzőn kívül senkinek sincs joga a művet nyilvánosságra hozni vagy sokszorosítani. Az uniós országokban a szerzői jog a szerző halála után 70 évig, illetve közös szerzőségben létrehozott művek esetében az utolsó túlélő szerző halála után 70 évig védi a szerzők szellemi tulajdonát. Az EU-n kívül, a Berni Egyezményt aláíró bármely országban a szerzői jogi védelem időtartama eltérő lehet, de a szerző halála után legalább 50 évig tart.³

2. Ipari tulajdon⁴

Az ipari tulajdon (Industrial Property) fogalmának széles körű alkalmazását a Párizsi Egyezmény határozza meg. Az ipari tulajdon számos formát ölthet, ezeket alább mutatjuk be. Ide tartoznak a találmányokra vonatkozó szabadalmak, az ipari minták (az ipari termékek megjelenésével kapcsolatos esztétikai alkotások), a védjegyek, a szolgáltatási védjegyek, az integrált áramkörök elrendezési tervei, a kereskedelmi nevek és megnevezések, a földrajzi árujelzők, valamint a tisztességtelen verseny elleni védelem. Egyes esetekben a szellemi alkotás egyes aspektusai, bár jelen vannak, kevésbé egyértelműen meghatározottak. Összegezve: az ipari tulajdon tárgya olyan jelekből áll, amelyek a

¹ Derek Bosworth, Elizabeth Webster, The Management of Intellectual Property, New Horizons in Intellectual Property series, 2006, ISBN 978 1 84542 112 0, The [Management of Intellectual Property \(e-elgar.com\)](http://www.managementofintellectualproperty.com).

² WIPO útmutató a szerzői és szomszédos jogok engedélyezéséről,
https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/copyright/897/wipo_pub_897.pdf.

³ <https://www.wipo.int/export/sites/www/treaties/en/documents/pdf/berne.pdf>

⁴ <https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4080>

fogyasztók számára információt közvetítenek a piacon kínált termékekkel és szolgáltatásokkal kapcsolatban. A védelem az ilyen jelek jogosulatlan, a fogyasztókat megtévesztő használata, valamint általában a megtévesztő gyakorlatok ellen irányul.

Ezen a makroterületen belül találunk szabadalmakat, védjegyeket, üzleti titkokat, formatervezési minták oltalmát, weboldalak domainjét és földrajzi jelzéseket.

1. Szabadalmak

A szabadalom a kormány által a feltalálónak vagy jogutódjának nyújtott jog, amely a találmányt birtoklót feljogosítja arra, hogy a találmány nyilvánosságra hozataláért cserébe korlátozott ideig kizárjon másokat a találmány előállításából, felhasználásából, értékesítéséből, értékesítésre való felajánlásából és behozatalából. A találmány egy konkrét technológiai probléma megoldása, amely lehet termék vagy eljárás és általában három fő követelménynek kell megfelelnie: újnak és nem nyilvánvalónak kell lennie, illetve ipari alkalmazhatóságra van szükség.

A szabadalmak, más néven találmányi szabadalmak a műszaki találmányok védelmének legelterjedtebb eszközei. A szabadalmi rendszer célja, hogy hozzájáruljon az innováció előmozdításához, valamint a technológia átadásához és terjesztéséhez, a feltalálók, a találmányok felhasználói és a nyilvánosság kölcsönös előnyére. Egyszerűen fogalmazva, amint egy állam vagy egy több állam nevében eljáró regionális hivatal megadja a szabadalmat, a szabadalom jogosultja korlátozott ideig, általában 20 évig jogosult megakadályozni, hogy bárki más a találmányt kereskedelmi célokra felhasználja. A szabadalmat bejelentőnek nyilvánosságra kell hoznia a találmányt ahhoz, hogy oltalmat kapjon és jogait csak azon a területen lehet érvényesíteni, ahol a szabadalmat megadták.

2. Védjegyek

A védjegy olyan felismerhető jel, címke, minta vagy kifejezés, amely megkülönbözteti egy adott kereskedő termékeit vagy szolgáltatásait más kereskedők hasonló termékeitől vagy szolgáltatásaitól.

3. Üzleti titok

Az üzleti titok olyan hatalmas mennyiségű információt és know-how-t foglalhat magában, amely nem védhető vagy nem védhető megfelelően szabadalmakkal, például:

- ✓ korai szakaszban lévő találmányok,
- ✓ gyártási folyamatok,
- ✓ beszállítók és ügyfelek listái,

Az üzleti titok által védett információk lehetnek hosszú távú stratégiai jellegűek, mint például receptek vagy kémiai vegyületek, vagy rövidebb időre szólóak, mint például egy marketing tanulmány eredményei, egy márkanév, egy új termék ára és bevezetésének időpontja vagy egy pályázati eljárás során ajánlott ár.

4. Formatervezésiminta-oltalom

A formatervezési minta-oltalom (design protection) kizárólagos jogot biztosít a formatervezési minta használatára, amely magában foglalja a termék előállítását, felajánlását, forgalomba hozatalát, behozatalát, kivitelét vagy használatát, amelyben a formatervezési minta szerepel, vagy amelyen azt alkalmazzák. Ha a tulajdonos engedélyt ad rá, harmadik felek felhasználhatják a formatervezési mintáját termékeikben.

5. Webhely domain

Ha egy vállalkozás szeretné megkönnyíteni ügyfelei számára, hogy az interneten információkat találjanak róla, létrehozhat egy weboldalt.

Egy webhelyet az egyedi **IP-címén (Internet Protocol)** érhet el, amely egy számsor, például 136.173.60.59 vagy 91.194.202.11. Ugyanakkor egy felhasználóbarát, olvasható és megjegyezhető **domain nevek** érdekében (pl. europarl.europa.eu vagy consilium.europa.eu) a domain név az IP-címhez kapcsolódik. Így ha beírjuk a böngészőbe az europarl.europa.eu címet, a 136.173.60.59 IP-címre fog átirányítani.

Adatbázisvédelem: Ha olyan adatbázist hoztunk létre, amely elektronikusan vagy más módon hozzáférhető, ez is védelem alá helyezhető:

- ✓ a tartalom, *sui generis* jogon keresztül,
- ✓ a szerkezetét, szerzői jogon keresztül,
- ✓ ha az adatbázis megfelel a szerzői és a *sui generis* jogvédelem követelményeinek, akkor mindkettőre kérvényezhető.

6. Földrajzi árujelzők

Ha egy termék meghatározott földrajzi eredettel és hírnévvel rendelkezik - a termék adott minősége vagy egyéb jellemzői alapvetően ennek tulajdoníthatók -, akkor azt földrajzi árujelzővel védhető. A földrajzi árujelzők védelmet nyújtanak:

- ✓ mezőgazdasági termékek és élelmiszerek,
- ✓ szeszes italok,
- ✓ borok,
- ✓ aromás borok esetében.

5.1.1. Szellemi tulajdon és az EU

A szellemi tulajdon magában foglalja a szellemi alkotásokhoz fűződő valamennyi kizárólagos jogot. Kétféle jogtípust foglal magában. Az egyik az **ipari tulajdon**, amely magában foglalja a találmányokat (szabadalmak), a védjegyeket, az ipari mintákat és modelleket, valamint az eredetmegjelöléseket. A másik a **szertői jog**, amely magában foglalja a művészeti és irodalmi tulajdont. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ.) 2009-es hatálybalépése óta az EU kifejezett hatáskörrel rendelkezik a szellemi tulajdonjogok területén ([118. cikk](#)).

A szellemi tulajdon hozzáadott értéket teremt az európai vállalkozások és gazdaságok számára. Az egységes oltalom és annak érvényesítése hozzájárul az innováció és a gazdasági növekedés előmozdításához.

Bár a szellemi tulajdonjogokra különböző nemzetközi és nemzeti jogszabályok vonatkoznak, a szellemi tulajdonjogok (intellectual property rights, IPR) az uniós jogszabályok hatálya alá is tartoznak. Az EUMSZ [118. cikke](#) előírja, hogy a belső piac létrehozásával és működésével összefüggésben a Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében intézkedéseket hoz a szellemi tulajdonra vonatkozó uniós jog megalkotására a szellemi tulajdonjogok EU-szerte egységes védelmének biztosítása érdekében, valamint a központosított, uniós szintű engedélyezési, koordinációs és felügyeleti szabályok létrehozására. Az Európai Unió jogalkotási tevékenysége elsősorban a szellemi tulajdonjogok egyes konkrét aspektusainak harmonizációjából áll, saját rendszerének létrehozásával, mint például az uniós

védjegy és formatervezési minta, valamint a szabadalmak esetében. Az uniós eszközök közül sok tükrözi a tagállamoknak a Berni és a Római Egyezmény, valamint a Kereskedelmi Világszervezet TRIPS-megállapodása és a Szellemi Tulajdon Világszervezetének (WIPO) 1996-os internetes szerződésai alapján fennálló nemzetközi kötelezettségeit.

Az EU-ban a védjegyek jogi kerete a védjegybejegyzés négy szintű rendszerén alapul, amely a védjegyekről szóló irányelv (az Európai Parlament és a Tanács [2015/2436 irányelve](#) a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről) révén harmonizált nemzeti védjegyrendszerekkel párhuzamosan létezik. Az uniós védjegyeknek egységes jellegűnek kell lenniük és az egész EU-ban azonos hatállyal kell rendelkezniük. A nemzeti lehetőségek mellett a védjegyoltalomhoz vezető további lehetséges megoldások az EU-ban a Benelux-országok védjegyei, az 1994-ben bevezetett uniós védjegy, valamint a nemzetközi megoldások. Az Európai Parlament (EP) és a Tanács (ET) [\(EU\) 2017/1001 rendelethez](#) az uniós védjegyről kodifikálja és felváltja az uniós védjegyéről szóló valamennyi korábbi tanácsi rendeletet. A kodifikációra az egyszerűsítés érdekében került sor, tekintettel arra, hogy az uniós védjegyrendszert többször jelentősen módosították. Az [Európai Unió Szellemi Tulajdon Hivatala](#) (EUIPO) felelős az uniós védjegy és formatervezési minta kezeléséért. Az uniós védjegyrendelet meghatározza az EUIPO-nak fizetendő díjak összegét is. E díjak összegét úgy határozták meg, hogy az biztosítsa az EUIPO kiadásait és kiegészítse a meglévő nemzeti védjegyrendszereket.

Az 1998. október 13-i [98/71/EC irányelv](#) közelítette a formatervezési minták és modellek jogi oltalmára vonatkozó nemzeti jogszabályokat. A 2001. december 12-i [6/2002/EC](#) tanácsi rendelet létrehozta a formatervezési és modell minták oltalmának közösségi rendszerét. A [2006/954/EC](#) és a 2006. december 18-i [1891/2006/ET](#) tanácsi rendelet összekapcsolta a formatervezési minták és modellek lajstromozására vonatkozó uniós rendszert a [WIPO](#) ipari minták és formatervezési minták nemzetközi rendszerével.

Szerzői és kapcsolódó jogok

A digitális technológiák alapvetően megváltoztatták a kreatív tartalom előállításának, terjesztésének és elérésének módját. Az EU szerzői jogi szabályozása tizenegy irányelvből és két rendeletből áll, amelyek összehangolják a szerzők, előadóművészek, előadók és műsorszolgáltatók alapvető jogait. Egyes uniós normák meghatározásával csökkennek a nemzeti eltérések, biztosított a kreativitás és a kreativitásba való befektetés előmozdításához szükséges védelmi szint, előmozdítják a kulturális sokszínűséget, valamint megkönnyítik a fogyasztók és a vállalkozások számára a digitális tartalmakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférést az egységes piacon.

1. Szerzői jog

Bár az információs társadalomban a szerzői- és a hozzá kapcsolódó jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i [2001/29/EC](#) irányelv a szerzői és kapcsolódó jogokra vonatkozó jogszabályokat a technológiai fejlődéshez igazította, azonban már nem képes lépést tartani a digitális világban végbement rendkívül gyors fejlődéssel, mint például a televíziós és rádiós műsorok terjesztésével és az azokhoz való hozzáféréssel. Az EU-ban az internetfelhasználók 49%-a online fér hozzá zenéhez, audiovizuális tartalmakhoz és játékokhoz (Eurostat becslése). Ezért a fogyasztók, az alkotók és a vállalatok számára az egész EU-ban harmonizált szerzői jogi szabályozásra van szükség.

Az EU szerzői jogi irányelve ([\(EU\) 2019/790](#).^[1]) 2019. április 17-i rendelete rendelkezik a sajtókiadók számára a kapcsolódó szerzői jogról és a szerzői joggal védett tartalmakért járó méltányos díjazásról. Eddig az online platformok nem viseltek jogi felelősséget a szerzői jogi védelem alatt álló tartalmak felhasználásáért és feltöltéséért az oldalukon. Az új követelmények nem érintik a szerzői jogvédelem alatt álló művek nem kereskedelmi célú feltöltését az online enciklopédiákra, például a Wikipédiára. Az EU 2019/789 irányelvét, a [CabSat Directive](#)^[2] ugyanezen a napon fogadták el. Célja az uniós fogyasztók számára online elérhető televíziós és rádiós műsorok számának növelése. A műsorszolgáltató szervezetek a hagyományos adások mellett egyre gyakrabban kínálnak online szolgáltatásokat is, mivel a felhasználók elvárják, hogy bármikor és bárhol hozzáférhessenek a televíziós és rádiós tartalmakhoz. Az irányelv bevezeti a származási országot (country of origin, COO) elvét, hogy megkönnyítse a műsorszolgáltatók által online platformjaikon kínált egyes műsorok jogainak engedélyezését. A műsorszolgáltatóknak szerzői jogi engedélyeket kell beszerezniük a székhelyük szerinti uniós országban ahhoz, hogy a rádióműsorokat, a televíziós hírműsorokat és aktuálpolitikai műsorokat, valamint a teljes mértékben finanszírozott saját gyártású műsorokat az összes uniós országban online elérhetővé tegyék. A tagállamoknak két évük van arra, hogy megfelelő jogszabályokat fogadjanak el az irányelv követelményeinek teljesítése érdekében.

A szerzői és a hozzá kapcsolódó jogok által védett egyes művek és más védelem alatt álló tárgyak bizonyos megengedett felhasználási módjairól a vakok, gyengénlátók vagy más módon nyomtatásban akadályozott személyek javára szóló, 2017. szeptember 13-i [2017/1564/EC](#) irányelv megkönnyíti a megfelelő formátumú könyvekhez és más nyomtatott anyagokhoz való hozzáférést és azok belső piaci terjesztését.

A belső piacon az online tartalomszolgáltatások határokon átnyúló hordozhatóságáról szóló, 2017. június 14-i [\(EU\) 2017/1128 rendelet](#) célja annak biztosítása, hogy a filmeket, sportközvetítéseket, zenét, e-könyveket és játékokat vásárló vagy előfizető fogyasztók más uniós tagállamokba utazva is hozzáférhessenek ezekhez.

- **A szerzői és szomszédos jogok védelmi ideje**

Ezek a jogok a szerző/alkotó halála után 70 évig és élethossziglan védettek. A szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2006/116/EC irányelv módosításáról szóló [2011/77/EU](#) irányelv a hangfelvételek előadóművészeinek szerzői jogi védelmi idejét a felvételtől számított 50 évről 70 évre, a zenei alkotók, például a zeneszerzők és szövegírók esetében pedig a szerző halálától számított 70 évre hosszabbította meg. A 70 éves védelmi idő a hangfelvételek védelmének nemzetközi szabványává vált. Jelenleg a világ 64 országában 70 évig vagy annál hosszabb ideig védik a hangfelvételeket.

- **Számítógépes programok és adatbázisok**

A [91/250/EEC irányelv](#) előírta a tagállamok számára, hogy a számítógépi programokat szerzői jogvédelemmel kell védeniük, mint az irodalmi és művészeti alkotások védelméről szóló Berni Egyezmény értelmében vett irodalmi műveket. Ezt a [2009/24/EC](#) európai parlamenti és tanácsi [irányelv](#) kodifikálta. [96/9/EC irányelv](#)^[3] rendelkezik az adatbázisok jogi védelméről és az adatbázist *"független művek, adatok vagy más anyagok szisztematikus vagy módszertani módon elrendezett és elektronikus vagy más eszközökkel egyedileg hozzáférhető gyűjteményeként"* határozza meg. Az irányelv kimondja, hogy az adatbázisok mind a szellemi alkotásra vonatkozó szerzői jog, mind a tartalom megszerzésére, ellenőrzésére vagy bemutatására irányuló (befektetést védő *sui generis* jog által védettek.

- **Jogkezelő szervezetek (collecting societies)**

A szerzői jogok különböző jogosultjaitól engedélyt kell kérni az ilyen jogokkal védett tartalom terjesztéséhez. A jogtulajdonosok jogaikat rábízhatják egy közös jogkezelő szervezetre, amely a nevükben kezeli ezeket a jogokat. Amennyiben a közös jogkezelő szervezet nem indokolja a jogkezelés megtagadását, köteles e jogokat kezelni. A szerzői és kapcsolódó jogok közös jogkezeléséről és a zeneművek jogainak a belső piacon történő online felhasználására vonatkozó több területre kiterjedő engedélyezéséről szóló CMR-irányelv ([2014/26/EU](#)) a közös jogkezelő szervezetekre vonatkozó követelményeket állapít meg, az irányítás, a pénzgazdálkodás, az átláthatóság és a jelentéstétel magas színvonalának biztosítása érdekében. Célja annak biztosítása, hogy a jogosultak beleszólhassanak jogaik kezelésébe és uniós szintű szabványok révén a közös jogkezelő szervezetek jobb működését irányozza elő. A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a közös jogkezelő szervezetek az általuk képviselt jogtulajdonosok érdekeit szem előtt tartva járjanak el.

2. Szabadalmak

A szabadalom olyan jogcím, amely bármilyen műszaki jellegű találmányra megadható, feltéve, hogy az új, feltalálói tevékenységet tartalmaz és ipari alkalmazásra alkalmas. A szabadalom jogot biztosít a tulajdonosnak arra, hogy megakadályozza, hogy mások engedély nélkül elkészítsék, felhasználják vagy értékesítsék a találmányt. A szabadalmak arra ösztönzik a vállalatokat, hogy innovációkhoz szükséges beruházásokba, kutatásba és fejlesztésbe fektessenek. Európában a műszaki találmányok vagy az illetékes nemzeti hatóságok által kiadott nemzeti szabadalmakkal vagy az [Európai Szabadalmi Hivatal \(EPO\)](#) által központilag kiadott európai szabadalmakkal védhetők. Ez utóbbi az Európai Szabadalmi Szervezet végrehajtó szerve, amelynek jelenleg 38 szerződő állam a tagja. Maga az EU nem tagja a szervezetnek.

A tagállamok között évekig tartó viták után a Parlament és a Tanács 2012-ben jóváhagyta az egységes joghatással bíró európai szabadalom (egységes szabadalom) jogalapját. A tagállamok közötti nemzetközi megállapodás tehát egységes és szakosodott szabadalmi joghatóságot hoz létre.

Az Európai Unió Bírósága (EUB) 2015. május 5-i ítéletében a C-146/13 és C-147/13 ügyekben hozott ítéletében megerősítette a szabadalmi csomagot és ezzel szabaddá tette az utat a [valóban európai szabadalom](#) előtt. A korábbi rendszer az új rendszerrel együtt fog létezni az [Egységes Szabadalmi Bíróság \(UPC\)](#) létrehozásáig.

Az Európai Szabadalmi Hivatal jóváhagyását követően egységes oltalmat biztosít, amely minden részt vevő országban azonos hatállyal bír. A vállalkozásoknak lehetőségük lesz arra, hogy találmányaikat az EU valamennyi tagállamában egyetlen egységes szabadalommal oltalmazzák. Az egységes szabadalmak megtámadására és megvédésére is lehetőségük lesz egyetlen bírósági eljárás keretében, az UPC-n keresztül. A javaslat szerint az UPC székhelye Londonban, Münchenben és Párizsban lesz. Ez egyszerűsíti a rendszert és olcsóbbá teszi a fordítási költségeket. Az Egyesült Királyságnak az EU-ból való kilépését követően azonban komoly kétségek merültek fel azzal kapcsolatban, hogy egy nem uniós ország lehet-e az egységes szabadalmi bírósági megállapodás (UPCA) szerződő állama. Az UPCA jelenlegi szövege továbbá egyértelműen előírja, hogy az uniós jog elsőbbségét tiszteletben kell tartani (az UPCA 20. cikke) és hogy az EUB határozatai kötelezőek az UPC-re és így az Egyesült Királyságra is.

3. Üzleti titkok

Az információk bizalmas kezelésének gyakorlata évszázadokra nyúlik vissza. Számos országban léteznek jogi eszközök az üzleti titkok védelmére, függetlenül attól, hogy azokat a szellemi tulajdonjogok részeként határozzák-e meg vagy sem. A bizalmas információk védelmének szintje nem hasonlítható össze a szellemi tulajdonjog más területeivel, például a szabadalmakkal, a szerzői jogokkal és a védjegyekkel. Az üzleti titkok védelme országonként jobban eltér, mint a szellemi tulajdonjogok más területein, ahogyan a megközelítések is változók. 2016 óta létezik egy uniós jogi keret, nevezetesen az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2016/943 irányelve](#) a nyilvánosságra nem hozott know-how és üzleti információk (üzleti titkok) jogellenes megszerzésével, felhasználásával és nyilvánosságra hozatalával szembeni védelemről.

4. A növényfajták szellemi tulajdonjoga

A növényfajta-oltalom⁵, más néven "növénynemesítési jog" a szellemi tulajdonjog egy formája, amelyet az új növényfajta nemesítője kap. Az EU növényfajták oltalmának rendszere, amely az [új növényfajták oltalmáról szóló nemzetközi egyezmény 1991. évi okmányának](#) elvein alapul, hozzájárul a mezőgazdaság és a kertészet fejlődéséhez. A növényfajta-oltalmi rendszert az uniós jogszabályok hozták létre. A rendszer lehetővé teszi a növényfajtákra vonatkozó szellemi tulajdonjogok védelmét. A rendszert Közösségi Növényfajta Hivatal (Community Plant Variety Office) hajtja végre és alkalmazza.

5. Földrajzi árujelzők

Az EU [szellemi tulajdonjogok rendszere](#) szerint a földrajzi jelzésként bejegyzett termékek nevei jogi védelmet élveznek a másolással és a visszaéléssel szemben az EU-n belül és azokban az EU-n kívüli országokban, amelyekkel külön védelmi megállapodást kötöttek. A terméknevek akkor kaphatnak földrajzi árujelzőt, ha konkrétan kapcsolódnak ahhoz a helyhez, ahol a terméket előállították. Ez az elismerés lehetővé teszi a fogyasztók számára, hogy megbízzanak a minőségi termékekben és megkülönböztessék azokat, miközben a termelőknek is segít a termékeik jobb forgalmazásában. A szellemi tulajdonként elismert földrajzi jelzések egyre fontosabb szerepet játszanak az [EU és más országok közötti kereskedelmi tárgyalásokon](#).

6. A hamisítás elleni küzdelem

Becslések szerint a hamisított és kalóztermékek behozatala az EU-ba mintegy 85 milliárd eurót tesz ki (a teljes behozatal 5%-át). Világszerte a kalózáruk kereskedelme a teljes forgalom 2,5%-át teszi ki és akár 338 milliárd eurót is elérheti, ami jelentős károkat okoz a jogtulajdonosoknak, a kormányoknak és a gazdaságoknak.

Mivel a hamisítás és a kalózkodás büntetési rendszereinek különbözőségei megnehezítették a tagállamok számára az e bűncselekmények elleni hatékony küzdelmet, a Parlament és a Tanács első lépésként elfogadta a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló [2004/48/EC irányelvet](#). Az irányelv célja a kalózkodás és a hamisítás elleni küzdelem fokozása a nemzeti jogrendszerek közelítése révén, a szellemi tulajdon magas, egyenértékű és homogén szintű védelmének biztosítása érdekében a belső piacon és rendelkezik a polgári és közigazgatási jog szerinti intézkedésekről, eljárásokról és kártérítésről. A szellemi tulajdonjogok vámjogi érvényesítéséről szóló [608/2013/EU](#) rendelet eljárási szabályokat ír elő a vámhatóságok számára a szellemi tulajdonjogok érvényesítésére a vámfelügyelet vagy vámellenőrzés alá tartozó áruk tekintetében.

⁵ [IP4 GROWTH - Szellemi tulajdon kezelése Útmutató a vonatkozó szempontokhoz](#)

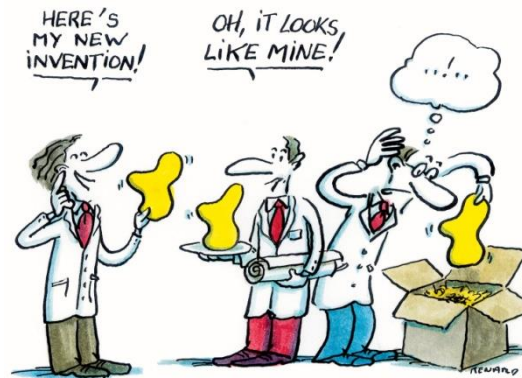
7. A jogok "kimerülésének" fogalma

- ✓ **A „kimerülés” fogalma:** Az ipari tulajdon valamennyi területére vonatkozó jogi fogalom vagy doktrína azt jelenti, hogy miután egy szellemi tulajdonjoggal (pl. [szabadalommal](#)) védett terméket a szellemi tulajdonjog jogosultja vagy a jogosult hozzájárulásával mások értékesítettek, a szellemi tulajdonjog kimerültnek minősül. Az EU-ban az EUB az uniós szerződéseket mindig úgy értelmezte, hogy a szellemitulajdon-jogok által biztosított jogok kimerülnek az egységes piacon azáltal, hogy az érintett árukat (a jogtulajdonos vagy az ő hozzájárulásával) forgalomba hozzák. Az egyik tagállam joga által védett ipari vagy kereskedelmi szellemi tulajdonjog jogosultja nem hivatkozhat erre a jogra, hogy megakadályozza a másik tagállamban forgalomba hozott termékek behozatalát.
- ✓ **Korlátok:** Az uniós jogok "kimerülése" nem alkalmazható a hamisított termékek vagy az Európai Gazdasági Térségen kívül forgalmazott termékek forgalmazása esetén a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás, vagyis [TRIPS](#) 6. cikke és értelmében. 1999-ben az EUB a Sebago Inc. és Ancienne Maison Dubois & Fils SA kontra GB-Unic SA (C-173/98) ügyben hozott ítéletében kimondta, hogy a tagállamok nem rendelkezhetnek nemzeti hatáskörben a védjegyből eredő jogok kimerüléséről az EU-n kívüli országokban forgalomba hozott termékek tekintetében.
- ✓ **Jogi aktusok ezen a területen:** A kimerítésre vonatkozó uniós szabályok nagyrészt az EUMSZ 34. cikkét értelmező, a tagállamok közötti mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedésekre vonatkozó EUB-joggyakorlat eredménye.^[4] Ez a joggyakorlat tükröződik a szellemitulajdon-jogokkal kapcsolatos valamennyi vonatkozó uniós jogszabályban.⁶

⁶ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/36/intellectual-industrial-and-commercial-property>

5.2. Innováció és „Freedom to Operate”

1 ábra: Itt az új találmányom! Oh, úgy néz ki mint, az enyém!

Forrás: [Európai Űrügynökség](#)

Ebben a fejezetben a találmányok levédésének módszertanát mutatjuk be. Hiszen ha van egy szellemi tulajdonunk, tudnunk kell, hogyan kezeljük és védjük azt.

A szellemi tulajdon védelme számos előnnyel jár, például:

- ✓ Ha találmányunk - például egy új terméket - oltalom alá helyezzük, akkor mi leszünk az egyetlenek, akinek joga van a találmány felhasználására vagy sokszorosítására. Engedélyünk nélkül mások nem másolhatják vagy reprodukálhatják.
- ✓ Ha találmányunk oltalom alá helyezzük, a termék minősége garantált és a származása egyértelmű. Ez előnyös lehet vállalkozásunk számára, hiszen a vásárlók szívesebben vásárolnak olyan terméket, amely szigorúbb ellenőrzéseken ment át (ellenőrzött áru).
- ✓ Nemcsak a szellemi tulajdon közvetlen felhasználásával, hanem közvetve, licencszerződések révén is haszonra tehetünk szert. Ilyenkor engedélyt adunk egy másik vállalatnak arra, hogy egy bizonyos időtartamra felhasználja a szellemi tulajdon-védelem alatt álló termékünk.
- ✓ Egyes esetekben, például a szerzői jog és a be nem jegyzett formatervezési minta esetében, a szellemi tulajdon védelme automatikus, nem igényel semmilyen formalitást.
- ✓ A szabadalom vagy védjegy birtoklása növelheti piaci értékét és megkönnyítheti vállalkozásunk számára, hogy befektetőket vagy más finanszírozási lehetőségeket találjon.⁷

A „Freedom to Operate” (FTO, jelentése „működési szabadság”) jogi szakértők által végzett kutatás, amely a meglévő szakirodalom elemzésével kezdődik, majd a benyújtott és bejegyzett szabadalmakra, a vizsgálat alatt álló és folyamatban lévő bejelentésekre, végül pedig a honosítási szakaszba lépő Szabadalmi Együttműködési Szerződés-bejelentésekre terjed ki.

Az FTO-kutatás célja annak ellenőrzése, hogy egy potenciálisan szabadalmaztatható megoldás (vagy termék) kutatási, fejlesztési és marketingtevékenységei nem ütköznek-e harmadik felek szellemi tulajdonjogaival a kiválasztott és potenciálisan érdekes területeken és nem zavarják-e azokat. A kapott eredmények megbízhatóságára vonatkozó bizonyos korlátozásokkal az FTO biztosítja, hogy egy termék gyártható, felhasználható, értékesíthető, eladásra kínálható vagy exportálható legyen, a harmadik felek - akár jogosultak, akár nem - szellemi tulajdonjogainak megsértésének minimális kockázata mellett.

⁷ https://europa.eu/youreurope/business/running-business/intellectual-property/rights/index_en.htm

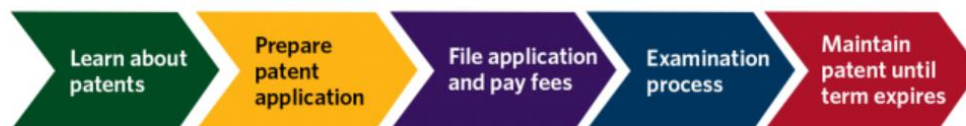
Erre az elemzésre/kutatásra 3 fő okból van szükség:

- ✓ ha egy feltaláló tudni szeretné, hogy a munkája sértheti-e harmadik felek korábbi jogait (bejelentések és/vagy lajstromozások),
- ✓ ha egy kereskedő egy terméket egy bizonyos területen akar forgalmazni,
- ✓ az FTO-kutatást a K+F (kutatás-fejlesztés) tevékenységek megkezdése előtt, de legkésőbb a termék bevezetése és értékesítésre előtt kell megkezdeni.

5.2.1. *Módszertani megközelítés a projekt vagy kutatás során végzett munka innovatív elemeinek azonosítására és feltárására*

Szabadalom bejegyzése

Patent life cycle

2 ábra: A szabadalom életciklusa – szabadalmak megismerése, szabadalmaztatás előkészítése, kérelem benyújtása és díjak megfizetése, elbírálási folyamat, szabadalom fenntartása lejáratí időig

Forrás: [USPTO](#)

Ha csak egy európai országban van szükségünk oltalomra, akkor nemzeti szinten is bejegyeztethetjük a szabadalmat. Mindenképp ellenőrizzük, hogy melyik [helyi szabadalmi hivattallal](#) kell kapcsolatba lépniük.

- ✓ Az európai szintű oltalom érdekében az [Európai Szabadalmi Hivatalnál](#) (EPO) kell bejegyeztetnünk a szabadalmat. Az európai szabadalmat minden olyan ország [nemzeti szabadalmi hivatalának](#) is [hitelesítenie kell](#), ahol oltalomra van szükség. Az [ország jogszabályaitól](#) függően előfordulhat, hogy egy bizonyos időpontig fordításokat kell benyújtani vagy díjakat kell fizetni.
- ✓ Ha nemzetközi szintű oltalmat szeretnénk, a [Szellemi Tulajdon Világszervezetéhez](#) (WIPO) kell fordulnunk.

Hogyan kell bejegyeztetni egy védjegyet?

A legtöbb országban a védjegyoltalom 10 évig tart, a védjegybejelentés napjától számítva. Ezt követően a védjegyoltalmat minden alkalommal 10 évvel meghosszabbíthatjuk, ameddig csak szeretnénk. Ha egy védjegy tulajdonosi vagyunk, akkor azt eladhatjuk másnak vagy engedélyt adhatunk a védjegy használatára egy védjegylicenc-szerződés keretében.

- ✓ Ha csak egy uniós országban folytatunk kereskedelmet, akkor csak abban az országban van szükség védelemre. Ebben az esetben nemzeti szinten jegyeztethetünk be védjegyet. Ehhez az adott ország [nemzeti szabadalmi hivatalával](#) kell felvennünk a kapcsolatot.

- ✓ Ha csak Belgiumban, Hollandiában vagy Luxemburgban kereskedünk, [védjegyünk a Benelux Szellemi Tulajdon Hivatalánál](#) (BOIP) kell [bejegyeztetni](#), amely ebben a három országban biztosít védelmet.
- ✓ Ha valamennyi uniós országban oltalomra van szükségünk, védjegyünk az Európai Unió Szellemi Tulajdon Hivatalánál (EUIPO) kell [bejegyeztetni](#). Az EUIPO honlapján egy [elektronikus iroda](#) is található, ahol többet megtudhatunk az uniós védjegyekről és személyre szabott támogatást kaphatunk a szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatban.
- ✓ A nemzetközi oltalom érdekében - különösen, ha az EU-n kívül kereskedünk - védjegyünk a [Szellemi Tulajdon Világszervezeténél](#) (WIPO) is bejegyeztethetjük.

Szerzői jogvédelem

Ha irodalmi, tudományos vagy művészeti alkotást hozunk létre, az automatikusan szerzői jogi védelemben részesül, amely a mű létrehozásának pillanatától kezdődik, így nem kell semmilyen hivatalos kérelmezési eljáráson keresztül mennie. Előfordulhat azonban, hogy tájékoztatnunk kell másokat arról, hogy mi vagyunk a mű szerzője. A művünkhöz csatolhatunk egy szerzői jogi megjegyzést - például a "minden jog fenntartva" szöveget vagy a © szimbólumot - a mű keletkezési évével együtt.

Hogyan védjük az üzleti titkot?

Az, hogy üzleti titokkal rendelkezünk, nem jelenti azt, hogy kizárólagos jogokkal is rendelkezünk a szóban forgó információ felett. Ha valaki más is kifejleszti ugyanazt az információt, szabadon felhasználhatja azt.

A tisztességtelen magatartással szemben azonban védelmet nyújt, például ha valaki engedélyünk nélkül hozzáfér a titkos információival kapcsolatos dokumentumainkhoz, azokat saját használatra lemásolja vagy másnak átadja. Akkor is védve vagyunk, ha valaki megszegi a titoktartási megállapodást és az információt valaki más számára hozzáférhetővé teszi.

Tisztességtelen magatartás esetén jogosultak vagyunk kártérítésre és egyéb jogorvoslatra. Például bírósági végzéssel megtilthatjuk az üzleti titok felhasználását vagy további nyilvánosságra hozatalát annak a személynek, aki az üzleti titkot jogellenesen szerezte meg, használta fel vagy hozta nyilvánosságra.

Formatervezési mintaoltalom

Ha olyan új formatervezési mintát hozunk létre, amely megfelel az újdonság és az egyéni jelleg követelményeinek, akkor azt be kell jegyeztetnünk.

Ha csak egy uniós országban kell oltalmat szerezni a formatervezési mintaoltalomra, akkor a formatervezési mintát az illetékes [nemzeti szellemi tulajdonjogi hivatalnál](#) kell bejegyeztetnünk.

Ha egynél több uniós országban folytatunk üzleti tevékenységet, formatervezési mintát lajstromozott közösségi formatervezési mintaoltalommal védhetjük. Az 5 éves oltalomért 350 eurót kell fizetni és a formatervezési mintát be kell jegyeztetni az [Európai Unió Szellemi Tulajdonjogi Hivatalánál \(EUIPO\)](#).

Ha csak rövid ideig, például 3 évig van szükségünk uniós szintű oltalomra a formatervezési mintára, akkor dönthetünk úgy, hogy nem jegyeztetjük be a formatervezési mintát, hanem a nem lajstromozott közösségi formatervezési mintát használjuk. Ezt nem kell bejegyeztetni, sem díjat fizetni. A közösségi formatervezési mintaoltalom a nyilvánosságra hozatal pillanatától védi a formatervezési mintát. A védettség lejártá után azonban nem lehet megújítani.

[Az Európai Unió Szellemi Tulajdonjogi Hivatalának \(EUIPO\) formatervezési mintaoltalmi oldalán](#) többet megtudhatunk a számunkra megfelelő lajstromozásról.

A formatervezési mintaoltalom mellett a formatervezési minták a szerzői jog alapján is jogosultak oltalomra, ha megfelelnek mindkét oltalmi követelménynek: a szerzői jog esetében az eredetiségnek, a formatervezési mintaoltalom esetében pedig az újdonságnak és az egyéni jellegnek.

Ha eredeti formatervezési mintát készítünk, a szerzői jogi védelem azonnal, a mű létrehozásának pillanatától kezdődik, anélkül, hogy a formatervezési mintát be kellene jegyeztetni.

Domain név

Ha a kívánt név elérhető, regisztrálhatjuk egy olyan akkreditált regisztrátornál, amely a kívánt felső szintű kiterjesztést kínálja. A kiterjesztések széles választéka áll rendelkezésre, beleértve az országspecifikus vagy általános kiterjesztéseket is:

- ✓ általános felső szintű kiterjesztések: .com, .shop, .hotel,
- ✓ országspecifikus felső szintű kiterjesztések: .fr, .de.

Az általunk választott kiterjesztés típusától függően a jogosultsági feltételek vagy szabályok eltérőek lehetnek. Miután kiválasztottuk a domainnevet és a felső szintű kiterjesztést, regisztrációs díjat kell fizetniünk. A fizetendő összeg függhet

- a domain név regisztrációjának időtartamától,
- az általunk választott kapcsolódó szolgáltatásoktól (pl. webhosting).

Ha uniós országban van vállalkozásunk, igényelhetünk .eu felső szintű tartománynevet. A .eu domainek elérhetősége az alábbi weboldalon ellenőrizhető [EURid](#).

Adatbázis védelme

Ha olyan adatbázist hoztunk létre, amely elektronikusan vagy más módon hozzáférhető, akkor megvédhetjük

- ✓ a tartalmát, a *sui generis* jogon keresztül,
- ✓ a szerkezetét, szerzői jogon keresztül.

Ha az adatbázis megfelel a szerzői és a *sui generis* jogvédelem követelményeinek, akkor mindkettőre kérvényezhetjük. Ha az adatbázis szerkezete nem eredeti alkotás, akkor is védhetjük a tartalmát a *sui generis* jog alapján.

A *sui generis* adatbázis-használati jog igénybevételéhez nekünk vagy az adatbázis készítőjének uniós állampolgárnak vagy az EU-ban lakóhellyel rendelkező személynek kell lenni. A *sui generis* oltalom megszerzéséhez bizonyítani kell, hogy jelentős (pénzügyi, anyagi és/vagy emberi) befektetést eszközöltünk az adatbázis tartalmának megszerzésébe, ellenőrzésébe vagy bemutatásába.

A *sui generis* jog adatbázisunk tartalmát védi. Mi vagy az adatbázis készítője megakadályozhatjuk az adatbázis tartalmának egészének vagy jelentős részének fel- és/vagy újrafelhasználását. Amikor létrehozuk az adatbázist és az megfelel a *sui generis* oltalom követelményeinek, akkor automatikusan 15 évre kapjuk ezt az oltalmat, amely vagy a létrehozás időpontjától, vagy az adatbázis első nyilvánosságra hozatalának időpontjától kezdődik.

5.2.2. A meglévő szabadalmi adatbázisokban és más tudományos adatbázisokban való keresés módszerei a hasonló fejlesztésekhez

Contracting States

3 ábra: WIPO szerződő államok

A keresés megkezdéséhez célszerű a hivatalos oldalakat felkeresni mind regionális, mind nemzetközi szinten.

A kutatás egyszerűsítése és felgyorsítása érdekében célszerű egy adott piacra vagy iparágra és egy földrajzi referenciaterületre összpontosítani.

Fontos szem előtt tartanunk, hogy az adatbázisok száma világszerte igen nagy és túlmutat az alábbi rövid listán.

A főbb referenciahelyeket az alábbi táblázat tartalmazza:

DEPATISnet (Német Szabadalmi és Védjegy hivatal)	https://www.dpma.de/english/search/depatismet/index.html
Clarivate - Derwent világszabadalmak indexe	https://clarivate.com/derwent/solutions/derwent-world-patent-index-dwpi/
DialogSolutions	https://dialog.com/what-we-do/patent-and-prior-art-research/
Google szabadalmak	https://patents.google.com/advanced
UNUMBIO	https://www.unum.bio/ser
Lens	https://www.lens.org/
Patents.com	https://patents.com/
EPO (Európai Szabadalmi Hivatal)	https://www.epo.org/applying/basics.html
EUIPO (Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala)	https://euipo.europa.eu/ohimportal/en
WIPO (Szellemi Tulajdon Világszervezete)	https://www.wipo.int/services/en/
USPTO (Egyesült Államok Szabadalmi és Védjegy hivatala)	https://www.uspto.gov/
EAPO (Eurázsiai Szabadalmi Szervezet)	https://www.eapo.org/en/
EAPATIS (az EAPO elindította az Eurázsiai Szabadalmi Információs Rendszer felhasználói felületének angol nyelvű változatát)	http://www.eapatitis.com/ms3.exe?;noneed 0 QL enguest,enguest#
KIPO (Koreai Szellemi Tulajdoni Hivatal)	https://www.kipo.go.kr/en/MainApp?c=1000
JPO (Japán Szabadalmi Hivatal)	https://www.jpo.go.jp/e/
IP Ausztrália	https://www.ipaustralia.gov.au/

CNIPA (Kínai Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala)	https://english.cnipa.gov.cn/
AusPat (ausztrál szabadalom)	http://pericles.ipaustralia.gov.au/ols/auspat/quickSearch.do
.JP.NET	http://www.jp.net/

5.3. Jogi keretrendszer és bejelentés

5.3.1. Bevezetés

A nemzetközi szellemi tulajdonjogi szerződések különböző részletességűek és terjedelműek.

A nemzetközi szellemi tulajdon-jog eddig viszonylag kevés releváns szerződéses kötelezettséget tartalmaz, amelyet a szerződő államoknak be kell tartaniuk.

Ez azt jelenti, hogy az országoknak meglehetősen széles a politikai mozgásteret a nemzeti használati mintaoltalmi rendszereik kialakításában. Az újabb tendenciák, amelyek a TRIPS-megállapodásban foglaltakon túlmenően a szabadkereskedelmi megállapodásokba (TRIPS-plusz) a szellemi tulajdon oltalmára és érvényesítésére vonatkozó átfogó további kötelezettségeket is be kívánnak illeszteni, azonban bizonyos mértékig megváltoztathatják ezt a helyzetet.

Bár a használati minták kiegészítő védelme természetesen nem képezi gerincét a szabadkereskedelmi megállapodásokban foglalt TRIPS-plusznak, a közelmúltból mégis akadnak példák, amelyeket érdemes megemlíteni. Ezek természetesen csak azokat az országokat kötik, amelyek beleegyeztek a kétoldalú vagy többoldalú szabadkereskedelmi megállapodásba. A szabadkereskedelmi megállapodásokon túlmenően a nemzetközi beruházási megállapodások vagy a szabadkereskedelmi megállapodások beruházási fejezetei tovább korlátozhatják a többoldalú politikai mozgásteret.⁸

A Párizsi Egyezmény szerinti iparjogvédelmi fogalom meghatározás a szellemi tulajdon egyéb formái között a használati mintákat is magában foglalja. A fő következmény a szerződő államokra nézve az, hogy a Párizsi Egyezmény 2. cikke szerinti nemzeti elbírálási kötelezettség köti őket a nemzeti jogban biztosított bármely használati mintaoltalmi rendszerrel kapcsolatban.

A 2. cikk kimondja:

Az Unió bármely országának állampolgárai az ipari tulajdon védelme tekintetében az Unió minden más országában élvezik azokat az előnyöket, amelyeket az adott ország jogszabályai jelenleg vagy a jövőben az állampolgároknak biztosítanak, mindez az ezen egyezményben kifejezetten előírt jogok sérelme nélkül. Következésképpen ugyanolyan védelemben részesülnek, mint az utóbbiak és ugyanolyan jogorvoslattal élhetnek jogaik bármilyen megsértése ellen, feltéve, hogy az állampolgárookra vonatkozó feltételeket és alaki követelményeket betartják.

Az uniós országok állampolgárai számára azonban az iparjogvédelmi jogok gyakorlásához nem írható elő lakóhelyre vagy letelepedésre vonatkozó követelmény abban az országban, ahol az oltalmat igénylik.

⁸ https://www.wipo.int/edocs/mdocs/aspac/en/wipo_ip_kul_12/wipo_ip_kul_12_ref_t3c.pdf

(3) Az Unió egyes országainak a bírósági és közigazgatási eljárásra, a joghatóságra, valamint a kézbesítési cím kijelölésére vagy meghatalmazott kijelölésére vonatkozó, az ipari tulajdonra vonatkozó jogszabályok által esetleg megkövetelt jogszabályi rendelkezések kifejezetten fenntartásra kerülnek.

A 2:1. cikk előírja, hogy minden szerződő állam köteles más szerződő államok állampolgárainak ugyanolyan védelmet és ugyanolyan jogorvoslati lehetőségeket biztosítani a jogséttéssel szemben, mint amilyeneket saját állampolgáraiknak biztosítanak - az 1:2. cikkben meghatározott ipari tulajdon tekintetében. Ezért a használati minták oltalmának bármely nemzeti rendszere nem alkalmazhat megkülönböztetést a külföldi jogosultakkal szemben az oltalom és a jogérvényesítés tekintetében.

Ez a nemzeti kezelésre vonatkozó kötelezettség azonban nem kötelezi a Párizsi Unió országait arra, hogy nemzeti jogukban bevezessék a használati minták oltalmát és nem írja elő az oltalom minimális terjedelmét vagy tartalmát sem, ha ilyen rendszert hoznak létre. A szerződő felek továbbra is szabadon dönthetnek arról, hogy nem vezetnek be ilyen rendszert. Ha úgy döntenek, hogy nemzeti jogukban előírják a használati mintaoltalmat, szabadon meghatározhatják annak feltételeit, valamint a használati mintaoltalom hatályát, tartalmát, korlátait és időtartamát. Az érdemi minimumszabályok hiánya az egyik fő oka annak, hogy a nemzeti használati mintarendszerek kialakítása világszerte sokféleképpen alakul. A fent ismertetett nemzeti kezelési kötelezettségen túlmenően a Párizsi Egyezmény 4. cikke elsőbbségi jogot tartalmaz, amely a használati mintákra is vonatkozik.⁶

Ezért a párizsi uniós országoknak, amelyek a használati mintaoltalom rendszerét írják elő, a használati minta valamelyik uniós országban történő első bejelentésétől számított 12 hónapos türelmi időt kell biztosítaniuk, amelyen belül a jogosult a használati mintát más uniós országokban is bejegyeztetheti. Ezen túlmenően a szabadalmi bejelentésen alapuló elsőbbségi jog alapján a használati mintát egy ilyen rendszerrel rendelkező uniós országban is be lehet nyújtani és fordítva.

Végül a 4. cikk lehetővé teszi, hogy az ipari formatervezési mintát az uniós országban a használati minta bejelentésén alapuló elsőbbségi jog alapján nyújtsák be - azonban az ipari minták esetében rövidebb, 6 hónapos elsőbbségi idővel.

Az anyagi kötelezettségek tekintetében, a Párizsi Egyezmény 5. cikkének A. pontja - bár elsősorban a szabadalmi oltalom nemzeti korlátozásaira vonatkozik - a szükséges módosításokkal (mutatis mutandis) a használati mintákra is alkalmazandó.

Az 5A. cikk előírja:

(1) A szabadalom jogosultja által az Unió bármely országában gyártott árucikknek abba az országba történő behozatala, ahol a szabadalmat megadták, nem vonja maga után a szabadalom elvesztését.

(2) Az Unió minden egyes országának joga van olyan jogalkotási intézkedéseket hozni, amelyek kényszerengedélyek kiadását írják elő a szabadalom által biztosított kizárólagos jogok gyakorlásából eredő visszaélések, például a munkavégzés elmulasztásának megakadályozása érdekében.

(3) A szabadalom elvesztéséről csak abban az esetben lehet rendelkezni, ha a kényszerengedélyek megadása nem lett volna elegendő az említett visszaélések megakadályozására. A szabadalom elvesztése vagy visszavonása iránti eljárás nem indítható az első kényszerengedély megadásától számított két év eltelte előtt.

(4) Kényszerengedélyt nem lehet a szabadalmi bejelentés benyújtásától számított négy év vagy a szabadalom megadásának napjától számított három év - attól függően, hogy melyik időszak jár le utoljára - lejártá előtt a munkavégzés elmaradása vagy elégtelen munkavégzés miatt kérni; a kényszerengedélyt el kell utasítani, ha a szabadalmas jogos okokkal igazolja a tétlenségét. Az ilyen

kényszerengedély nem kizárólagos és nem ruházható át, még alengedély megadása formájában sem, kivéve a vállalkozásnak vagy az üzleti vagy cégértéknek azt a részét, amely az ilyen engedélyt hasznosítja.

(5) Az előző rendelkezéseket értelemszerűen alkalmazni kell a használati mintákra is. Ezért a Párizsi Egyezmény 5A. cikkének (5) bekezdése értelmében a Párizsi Unió országainak a szabadalmak elvesztésére vagy visszavonására, illetve kényszerengedélyek bevezetésére - különösen a munkavégzés elmulasztása miatt - vonatkozó, az 1-4. szakaszokban előírt korlátozások¹⁰ a használati mintákra is vonatkoznak. Ezek a rendelkezések elsősorban az oltalom alatt álló termékek behozatalával és helyi megmunkálásával összefüggésben relevánsak, míg a használati minták oltalmát elsősorban a helyi lakosok használják ki.

Az 5a. cikkben foglalt kötelezettségek ezért valószínűleg nem fognak fontos szerepet játszani a használati mintaoltalom gyakorlatában. Mindazonáltal a kényszerengedélyezés valamilyen formájának engedélyezése megfontolandó kérdés lehet minden olyan ország számára, amely használati mintaoltalmi rendszerrel rendelkezik.

Ebben az összefüggésben az 5A. cikk (2) bekezdése kifejezetten lehetővé teszi "kényszerengedélyek megadását a szabadalom által biztosított kizárólagos jogok gyakorlásából eredő visszaélések megakadályozása érdekében". Bár példaként említi a munkavégzés elmulasztását, ez nem kimerítő és a visszaélések más formái is kezelhetők kényszerengedélyezéssel és ha ez nem bizonyult elegendőnek a visszaélések kezelésére, akkor az 5. cikk A. cikkének (3) bekezdése szerinti elkobzással.

Az 5a. cikk (4) bekezdése további vonatkozó kötelezettségeket tartalmaz a "munkavégzés elmulasztása vagy elégtelen munkavégzés" elleni küzdelem érdekében kiadott kényszerengedélyekre vonatkozóan. Amint fentebb említettük, a helyi működés kérdése általában nem releváns a használati minták esetében. A visszaélés minden más esetére az 5. cikk A. cikkének (4) bekezdése nem alkalmazandó. Még fontosabb, hogy az 5. cikk A. cikkének (2)-(4) bekezdésében foglalt kötelezettségek nem vonatkoznak az olyan intézkedésekre, amelyek nem a visszaélések megelőzésére irányulnak.

Ez azt jelenti, hogy egy ország más okokból - például a közérdek előmozdítása vagy az innováció folytatásához szükséges használati minták felhasználásának lehetővé tétele érdekében - szabadon bevezetheti a kényszerengedélyeket (vagy a használati mintaoltalom egyéb korlátozását). A Párizsi Egyezmény 5. cikkének A. pontja tehát lényegében jelentős rugalmasságot hagy a használati mintaoltalom alóli kivételek és korlátozások kialakítására. Ez elsősorban a működésképtelenséggel kapcsolatos kényszerengedélyek esetében lesz releváns - ez a forgatókönyv a használati minták esetében nem tűnik gyakorlati jelentőségűnek. A Párizsi Egyezmény az 5. cikkben tovább foglalkozik a használati modellekkel.

A használati mintákkal kapcsolatos alapvető kötelezettsége lényegében a nemzeti kezelés, amely megtiltja, hogy más uniós országok állampolgárait a használati minták oltalma és a használati jogok érvényesítése tekintetében kedvezőtlenebbül kezeljék. A Párizsi Egyezmény mindazonáltal nem tartalmaz semmilyen kötelezettséget arra vonatkozóan, hogy a használati minták oltalmának és érvényesítésének rendszerének hogyan kell kinéznie, ezért annak kialakításában minden szabadságot a nemzeti jogalkotóra hagy.

5.3.2. A WTO TRIPS-megállapodás

A Kereskedelmi Világszervezetet (WTO) létrehozó megállapodás 1. C. melléklete tartalmazza a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodást (TRIPS). A TRIPS érdemi hatályát a megállapodás 1. cikkének 2. pontja határozza meg, amely szerint "a "szellemi tulajdon" kifejezés a

szellemi tulajdon minden olyan kategóriájára vonatkozik, amely a megállapodás II. részének 1-7. szakaszának tárgyát képezi". Mivel a TRIPS ezen szakaszainak tárgya semmilyen módon nem utal a használati mintákra, a TRIPS nem tartalmaz önálló kötelezettségeket a használati minták oltalmára és érvényesítésére vonatkozóan. A 2:1. cikk azonban kötelezi a WTO-tagokat, hogy "megfeleljenek a Párizsi Egyezmény (1967) 1-12. cikkének és 19. cikkének". Ez azt jelenti, hogy a Párizsi Egyezmény anyagi jogi kötelezettségei, beleértve a fent leírt, a használati mintákra vonatkozó kötelezettségeket is, a TRIPS részévé váltak és így a WTO-megállapodások szerinti kötelezettségek. A Párizsi Egyezmény ezen rendelkezéseinek betartása ezért a WTO vitarendezési rendszere keretében vizsgálható. A használati minták védelme és érvényesítése tekintetében ez vitathatatlanul azt jelenti, hogy a Párizsi Egyezmény 2. cikkének 1. pontjában foglalt alapvető nemzeti kezelési kötelezettségnek való megfelelést egy WTO-tag vitathatja a DSU keretében létrehozott vitarendezési testület előtt. Amennyiben egy WTO-tag nemzeti jogszabályai nem felelnek meg ennek a kötelezettségnek és a tag nem orvosolja ezt az ellentmondást, a vitarendezési szerződés végső megoldásként lehetővé teszi a panaszos tag számára, hogy az alperessel szemben fennálló egyenértékű kötelezettségeket felfüggeszesse. Összefoglalva, a TRIPS-megállapodás nem egészíti ki a Párizsi Unió tagállamainak a használati mintákkal kapcsolatos nemzetközi szerződéses kötelezettségeit. A Párizsi Egyezményből eredő fő megkülönböztetésmentességi (nemzeti kezelési) kötelezettség azonban a WTO vitarendezési rendszerén keresztül érvényesíthető lenne, amennyiben egy ország úgy dönt, hogy bevezet egy rendszert a használati minták védelmére. Amint azt a WIPO egy nemrégiben megjelent kiadványa megjegyzi, a használati mintákra vonatkozó egyéb többoldalú szerződések, mint például a Nemzetközi Szabadalmi Osztályozás (IPC) és a Szabadalmi Együttműködési Szerződés (PCT), nem tartalmaznak érdemi minimális oltalmi normát.

A használati mintarendszer kialakításában ebből adódó rugalmasság szinte egyedülálló a többi szellemi tulajdonjoghoz képest. Az alábbi 4. szakasz kiemeli ennek a politikai mozgástérnek néhány kulcsfontosságú aspektusát - különösen a ma már "erősen szabályozott" szabadalmi rendszerrel szemben.

A fent ismertetett többoldalú szerződéseken túl a használati mintákra vonatkozó releváns nemzetközi kötelezettségek egyre inkább kétoldalú, többoldalú vagy regionális megállapodásokból eredhetnek, amelyek egyre inkább tartalmaznak további kötelezettségeket a szellemi tulajdon oltalmára és érvényesítésére vonatkozóan. E kötelezettségek többsége túlmutat a TRIPS-megállapodásban rögzített többoldalú normákon, ezért gyakran "TRIPS-plusz" néven említik őket. Bár a használati minták kiegészítő védelme természetesen nem áll a szabadkereskedelmi megállapodásokban foglalt TRIPS-plusz kötelezettségek középpontjában, ez mégis befolyásolhatja a többoldalú szellemi tulajdonjogi rendszerben rendelkezésre álló politikai mozgástérrel. Az alábbiakban a szabadkereskedelmi megállapodásokban szereplő, a használati mintákra vonatkozó szellemi tulajdonjogi rendelkezésekre mutatunk be néhány példát. Ezek azt mutatják, hogy a szellemi tulajdon nemzetközi szinten eddig nem szabályozott területei is egyre inkább nemzetközi szerződéses kötelezettségek tárgyát képezik.

A WTO TRIPS-megállapodásának egyik példája az éghajlatváltozással kapcsolatos beavatkozás. Az 1992-es ENSZ éghajlatváltozási keretegyezményének (UNCC) fő célja az üvegházhatású gázok légköri koncentrációjának olyan szinten történő stabilizálása, amely megakadályozza az éghajlati rendszer veszélyes antropogén beavatkozását. Ebben az esetben a TRIPS-megállapodás célja a technológiai innováció, valamint annak átadása és terjesztése. Az éghajlatváltozással kapcsolatos kérdésekről tárgyaló egyes fejlődő országok küldöttségei azzal érveltek, hogy a TRIPS-megállapodásban szereplő "rugalmasságok" jelentősek a zöld technológiákhoz való hozzáférés szempontjából. Ezek a rugalmasságok különböző rendelkezésekben találhatóak, amelyek lehetővé teszik a kormányok

számára, hogy bizonyos feltételek mellett lazítsanak a szellemi tulajdonvédelem néhány alapvető kötelezettségén, például a szabadalmi jogokon.

5.3.2.1 Szabadalmi Tervezési Kézikönyv

A tagállamok kérésére a WIPO (Nemzetközi Tulajdonjogi Világszervezet) titkársága elkezdte megvizsgálni, hogy a szabadalmi tervezők hiánya milyen gyakorlati hatással van a fejlődő országok feltalálóiinak képességére.

A WIPO erre az igényre válaszul elkészítette a *Szabadalmi Tervezési Kézikönyvet*⁹. A kézikönyvet a terület szakértői dolgozták ki és a kiadást megelőzően képzési programokban tesztelték. Célja, hogy segítse a feltalálót és a számukra szolgáltatásokat nyújtókat a szabadalmi bejelentések elkészítéséhez és benyújtásához szükséges technikai készségek elsajátításában.

A szabadalmaztatási eljárás

Ebben a részben az elmélettől a gyakorlat felé haladva összefoglaljuk a találmányok szabadalmaztatási folyamatát.

Egy találmány csak akkor szabadalmaztatható, ha:

- ✓ új és korábban nem volt nyilvános
- ✓ az adott technológia szakértői számára nem nyilvánvaló feltalálói tevékenység révén különböztethető meg
- ✓ ipari alkalmazásra alkalmas - azaz fizikailag lehetséges a találmány megvalósítása.

Mielőtt belevágnánk a folyamatba, fontos tisztában lennünk azzal, hogy az ötlet szabadalmaztatható-e. Kalkulálnunk kell a szabadalmaztatás teljes költségét, a szabadalom esetleges jogi megtámadásának költségeit, illetve azt, hogy a találmány piacképes-e, vagy jobb, ha a szellemi tulajdon jog más formáit alkalmazzuk.

Szabadalmi bejelentés

A szabadalmi bejelentés szigorú és általában fix határidők által szabályozott jogi folyamat, a hibák elkerülése érdekében szükség van szabadalmi ügyvivő segítségére.

Az alábbiakban csak egy [nagyon rövid útmutatót](#) adunk az Európai Szabadalmi Egyezmény (EPC) szerinti európai szabadalmi bejelentési eljárásról.

A szabadalom nemzeti szellemi tulajdonjogok hivatalánál történő bejelentés nagyjából hasonló az alábbi 1-6. pontokhoz, de a bejelentést a helyi nyelven kell benyújtani.

A nemzetközi bejelentés benyújtása a Szabadalmi Együttműködési Szerződés (PCT) keretében egyetlen eljárást foglal magában az 1-4. szakaszra vonatkozóan, de a bejelentés a benyújtás után 30 hónappal az 5. és 6. szakaszon megy keresztül minden olyan nemzeti vagy regionális szellemi tulajdonjogi hivatalban, ahol oltalmat szeretnénk. A PCT-vel kapcsolatos további információkért lásd: www.wipo.int/pct.

⁹ https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/patents/867/wipo_pub_867.pdf

A szabadalmi bejelentés módjának kiválasztása (EPC, PCT, nemzeti és regionális vagy ezek kombinációja) a találmánytól, az üzleti tervtől, a rendelkezésre álló pénzeszköztől, a tervezett piactól és a jogsértő termékek legvalószínűbb forrásától függ.

1. A folyamat kezdete

A szabadalmi ügyvivőnek a következő dokumentumokat kell benyújtania:

- ✓ Szabadalom iránti kérelem
- ✓ A kérelmező (Ön) adatai
- ✓ A találmány leírása
- ✓ Kérelmek
- ✓ Rajzok (ha vannak)
- ✓ Összefoglaló

A folyamat díjköteles, az EPO-nál a bejelentéseket angol, francia vagy német nyelven fogadják el.

2. Beadási határidő és első vizsgálat

Ha a dokumentáció megfelelő, a bejelentésünk kap egy **bejelentési napot**, amelyet **elsőbbbségi napnak** is neveznek. A benyújtás után egy **formai vizsgálatot** végeznek, hogy megbizonyosodjanak arról, hogy a dokumentációnk helyes és teljes. Ezután 12 hónap áll rendelkezésre, hogy eldöntsük, hány országot szeretnénk bevonni a szabadalmi oltalomba és ezeket a későbbi bejelentéseket úgy kezeljük, mintha azokat az elsőbbbségi napon nyújtották volna be.

3. Keresés

Egy szakértő által talált összes, a találmány szabadalmaztathatóságát vizsgáló dokumentum másolatát tartalmazó **kutatási jelentést** kapunk.

4. Közzététel

A bejelentést a bejelentési nap után 18 hónappal **teszik közzé**. A találmányiml világszerte elérhető adatbázisokban jelenik meg. A bejelentés a **jelenlegi állapot** szerint fog működni más feltalálók vagy vállalatok hasonló találmányokra vonatkozó jövőbeli szabadalmi bejelentéseivel szemben.

5. Tárgyi vizsgálat

Ha érdemi vizsgálatot kérünk, az EPO-nak el kell döntenie, hogy találmányunk **és** bejelentésünk megfelel-e az ESZE követelményeinek. A kérelmet általában három szakértő vizsgálja, akik közül az egyik kapcsolatot tart szabadalmi ügyvivőnkkel.

6. A szabadalom megadásáról szóló határozat

Ha a bírálók úgy döntenek, hogy megadják a szabadalmat és minden díjat befizettünk, valamint minden igényt lefordítottunk, a döntésről az Európai Szabadalmi Közlönyben számolnak be. A **megadásról, jóváhagyásról szóló határozat** a közzététel napján lép hatályba.

7. Validálás

Ebben a fázisban az egyes nemzeti szabadalmak "kötegeivel" rendelkezünk. Az EPO jóváhagyásáról szóló határozatának közzététele után szabadalmunkat minden kiválasztott tagállamban, meghatározott határidőn belül **érvényesíteni** kell. Egyes államokban a hitelesítés magában foglalhatja a teljes szabadalom vagy csak a megadott igénypontok fordításának benyújtását (és az ezért fizetendő díjat).

8. Ellentmondás

A megadott szabadalom ellen harmadik felek **felszólalhatnak**. A jóváhagyásnak az Európai Szabadalmi Közlönyben való bejelentését követően kilenc hónap áll rendelkezésükre, hogy felszólalást nyújtsanak be. A leggyakoribb kifogás az, hogy a találmány nem újszerű vagy nem rendelkezik feltalálói tevékenységgel. Az ügyet az Európai Szabadalmi Hivatal három vizsgálóból álló csoportja vizsgálja meg.

A felszólalási eljárás az utolsó lehetőség arra, hogy az európai szabadalmat **egyetlen jogalanyként, egyetlen fórumon** támadják meg. Később a szabadalom csak a nemzeti bíróságokon támadható meg és az egyik országban hozott ítélet nincs hatással ugyanannak a találmánynak a más országokban kiadott szabadalmaira.

9. Fellebbezés

Az EPO valamennyi határozata megfellebbezhető. A fellebbezésekkel kapcsolatos döntésekért független fellebbezési tanácsok felelősek.

<https://www.epo.org/learning/materials/inventors-handbook/protection/patents.html>

5.4. Nemzeti és uniós szintű előírások

Miután bemutattuk, hogy mi a szellemi tulajdon és milyen keretei vannak a bejegyzésnek, áttekintjük a z európai szintű működési kereteket, rávilágítva a projekt partnerországokban megfigyelhető különbségekre.

Ahogy a világban egyre nagyobb hangsúlyt kap a körforgásos gazdaságra való átállás, az erőforrás-hasznosítási modelleket fejlesztő vállalatoknak meg kell fontolniuk, hogyan integrálják a szellemi tulajdon védelmét átfogó stratégiai tervükbe, hogy sikeresek legyenek ezen az egyre inkább versengő globális piacon. A C-szintű vezetőknek¹⁰ figyelembe kell venniük a szellemi tulajdon stratégiai üzleti szerepét és meg kell érteniük, hogyan lehet hatékony szellemi tulajdonvédelmi stratégiát kialakítani az infrastruktúra összefüggésében, amelyben tevékenykednek és amely megfelel az általuk kínált technológiai megoldásoknak. Az erőforrás-hasznosításra összpontosító vállalatoknak hosszú út vezet a kereskedelmi forgalomba hozatalig, ami előretekintő szellemi tulajdonjogi stratégiát igényel.

Először is, a feltalálónak mindig üzleti szempontok szem előtt tartásával kell megközelíteniük szabadalmi portfóliójuk kialakítását. Egy jól felépített szabadalmi portfólió a piaci kizárólagosság megteremtése és a jogsértési kockázatok minimalizálása mellett értékes licenbevételeket generálhat a tulajdonosának. Lehetővé teheti a licenciaadó számára, hogy hozzáférjen a licenciavevő termelési kapacitásához és szakértelméhez olyan piacokon, amelyek egyébként nem lennének elérhetőek a licenciaadó számára, ezáltal lehetővé téve a licenciaadók számára, hogy maximalizálják azon szabadalmak értékét, amelyeket esetleg nem tudnának közvetlenül hasznosítani. A licenelés különösen fontos lehet az erőforrás-hasznosítás területén tevékenykedő feltalálók számára, akik a növekedés érdekében a globális piacokat keresik.

A sikeres szabadalmi licenelési stratégia megköveteli, hogy a feltalálók alaposan ismerjék saját szellemi tulajdonukat. A feltalálónak legalább a szabadalmaik erősségét, minőségét és terjedelmét figyelembe kell venniük, valamint azt, hogy ezek a szabadalmak kapcsolódnak-e saját jelenlegi vagy tervezett kereskedelmi tevékenységükhöz. Fontos továbbá azonosítani azokat a kapcsolódó szabadalmakat, amelyek alkalmasak arra, hogy csomagban kerüljenek licenelésre. A licenbevételek maximalizálhatók, ha az engedélyesek réteges védelmet biztosítanak több szabadalommal szemben, amelyek üzleti tevékenységük több aspektusát lefedik.

A potenciális piacok megértése és rangsorolása szintén döntő fontosságú a legvonzóbb licenctulajdonosok megcélzásához. A feltalálónak azt kell mérlegelniük, hogy portfóliójuk a feltaláló közvetlen ipari ágazatán kívüli szervezetek számára is értéket képviselhet-e. Ha igen, akkor a szabadalmi bejelentéseket úgy kell megfogalmazni, hogy a feltaláló jelenlegi működési körén kívüli potenciális alkalmazásokat is szem előtt tartsák.

Miután a feltalálók azonosították szabadalmi portfóliójuk legerősebb aspektusait és a legígéretesebb piacokat, megkezdhetik a célzott licenccpartnerék értékelését és rangsorolását. A figyelembe veendő tényezők között szerepel a feltaláló portfóliójának a célszemély termékei és tevékenységei általi megsértésének valószínűsége, valamint a célszemély kereskedelmi céljainak, időkereteinek és kockázatvállalási hajlandóságának általánosabb megértése. Ezek a tényezők irányadóak a célszemély számára legmegfelelőbb licenelési struktúra kiválasztásában.

A második szempont a szellemi tulajdon kiegyensúlyozott védelme, amely a szabadalmak és az üzleti titkok felhasználásával a piaci kizárólagosság maximalizálása érdekében valósul meg. A szabadalmak

¹⁰Más néven C-suite, amely általános, mindent átfogó fogalomként értelmezendő és a vezető tisztségviselők valamennyi szokásos és különleges kategóriáját magában foglalja.

által biztosított piaci kizárólagosság megköveteli a szabadalmaztatott találmányok nyilvánosságra hozatalát és korlátozott időtartamát, amely jellemzően a szabadalmi bejelentés benyújtásának napjától számított 20 év. Az üzleti titok ezzel szemben a szellemi tulajdon titkosságát időtartamkorlátozás nélkül is megőrizheti. Az üzleti titok védelme azonban tervezett, végrehajtható és folyamatos intézkedéseket igényel a titoktartás fenntartására. Az üzleti titok bizalmas jellegének elvesztése továbbá a szellemi tulajdon-jogok visszafordíthatatlan elvesztését eredményezheti.

A szabadalmak és üzleti titkok közötti választás másik szempontja a technológia eltarthatósága. Általánosságban elmondható, hogy ha egy technológia eltarthatósági ideje várhatóan nem haladja meg a szabadalom tipikus 20 éves időtartamát, a szabadalmi oltalom biztonságosabb megoldás lehet, mint az üzleti titok. Másrészt van néhány híres példa az üzleti titokra (pl. a Coca-Cola szirup és a KFC eredeti receptje), amelyek 20 évnél jóval hosszabb ideje hatályban vannak.

Az erőforrás-hasznosítás területén tevékenykedő feltalálók számára logisztikai okokból gyakran szükséges földrajzilag elkülönült telephelyek létrehozása. Bizonyos körülmények között a feltalálók olyan regionális vállalkozásokkal is partnerségre léphetnek, amelyek már meglévő infrastruktúrával rendelkeznek. Ezek azok az okok, amelyek megnehezítik a szellemi tulajdon üzleti titokként való megőrzését. Ezért van értelme a feldolgozóipari szellemi tulajdont szabadalmakkal védeni, amelyek vonzó licencszerszöveggel is szolgálhatnak.

Másrészt, a feltalálók számára másik fontos szellemi tulajdont képező elemek lehetnek a különböző kémiai formulák. Ha e formulák gyártása és szállítása a feltalálók ellenőrzése alatt áll, akkor megfelelőbb lehet ezeket üzleti titokként, mint szabadalomként védeni, feltéve, hogy nem lehet őket visszafejteni.

Fontos szem előtt tartani, hogy mint minden más üzleti döntés, a szellemi tulajdon-védelem formáival kapcsolatos döntés sem állandó. Újra kell értékelni, amint az üzleti feltételek változni kezdenek.

Ha a feldolgozási szabadalmakat harmadik félnek licencbe adják, mi történik azokkal az üzleti titkokkal és a know-how-val, amelyek a harmadik fél által a licencbe adott szellemi tulajdon gyakorlása során keletkeznek? Például a működési kézikönyveket frissíthetik, ha egy folyamatot finomhangolnak. Az engedélyező vagy a licencvevő lesz-e a frissített üzemeltetési kézikönyvek tulajdonosa és lehetséges-e az azokban foglalt információk bizalmas kezelésének fenntartása? Továbbá, ki lesz a feldolgozás során keletkezett összes adat tulajdonosa?

Az üzleti titok által védett formulák esetében előnyösebb-e szabadalommal védeni a formulák általános hatályát, miközben a pontos formulákat üzleti titokként tartják meg? Az üzleti titok nem fogja visszatartani a versenytársakat attól, hogy saját formulákat fejlesszenek ki, de a szabadalom képes lehet erre.

Összefoglalva, a szabadalmak és az üzleti titkok közötti egyensúly meghatározása nem egyszerű feladat és nem végezhető el az összes szellemi tulajdonjogi forrás, valamint a kereskedelmi műveletek mélyreható ismerete nélkül.

A harmadik tipp az alaptermékterületen - jelen esetben az erőforrás-hasznosításon - túlmutató szabadalmak megszerzése a potenciális jogsértőkkel szembeni maximális védelem érdekében.

Amint fentebb említettük, az erőforrás-hasznosítás területén sok feltaláló az általuk feltalált eljárások szabadalmaztatására összpontosít. A termékigényekkel szemben azonban az eljárásigényeknek számos korlátja van. Először is, általában nehezebb megállapítani egy eljárás bitortlását, mint egy termékét. Ennek az az oka, hogy míg a piacon kapható jogsértő termék közvetlenül összehasonlítható a szabadalmaztatott termékkel, addig a potenciális jogsértő eljárás számos részlete nem állhat a

nyilvánosság rendelkezésére. Másodszor, egynél több lépést tartalmazó szabadalmaztatott eljárás esetében mindig fennáll annak a lehetősége, hogy nem ugyanaz a fél hajtja végre az összes lépést. Abban az esetben, ha egy szabadalmaztatott eljárás egyes lépéseit az egyik fél végzi, de nem az összeset, a fennmaradó lépéseket pedig egy másik félnek kell elvégeznie, szükséges lehet annak megállapítása, hogy a két fél közül legalább az egyik fél jogsértést idéz elő. Bár a jogsértés előidézésére vonatkozó jogszabályok a különböző joghatóságokban eltérőek, a jogsértés előidézésének bizonyítása általában nagyobb kihívást jelent, mint a közvetlen jogsértésé.

Ha az innovatív eljárás végén visszanyert termék nem új (pl. hulladékból kinyert fém) és nem szabadalmaztatható, érdemes lehet megfontolni a folyamat során előállított köztes termékek szabadalmaztathatóságát. Az eljárásra vonatkozó igényhez hasonlóan a köztes termékre vonatkozó igényt is nehéz lehet érvényesíteni, ha a köztes terméket nem teszik könnyen hozzáférhetővé a nyilvánosság számára. Ha azonban felmerül a bitorlásra való ösztönzés gyanúja, értékes lehet a köztitermékek szabadalmaztatása, ha a köztitermékeket az egyik féltől a másikhoz lehet szállítani további feldolgozásra.

Egy másik lehetőség, hogy az innovatív folyamat végén visszanyert termék az újrahasznosításra szánt anyag és más összetevők, pl. a folyamat során hozzáadott szennyeződések vagy vegyi anyagok keveréke. Az ilyen keverék újszerű lehet és kémiai és/vagy fizikai tulajdonságai alapján jellemezhető. Például, ha az innovatív eljárás az újrahasznosítandó anyag nagyobb tisztaságát eredményezi, a keveréket jellemezheti egy olyan minimális tisztaság, amely magasabb, mint a korábbi eljárásokkal előállított termékeké.

Ha a köztes- vagy végtermékek szabadalmaztatása nem megvalósítható vagy nem célszerű, a feltalálóknak akkor is meg kell fontolniuk, hogy az innovatív folyamat végén visszanyert terméket hogyan használják fel kereskedelmi célokra, vagy hogyan nyerik ki a folyamat elején felhasznált nyersanyagokat. Ha egy szabadalmaztatható eljáráshoz ismert lépéseket adnak hozzá, a kombinált eljárás gyakran szabadalmaztatható marad. Így bizonyos körülmények között a szabadalmi oltalom kiterjesztése az innovatív eljáráson túlmenően a további feldolgozási lépésekre is kiterjedhet, ami a nyersanyagszállítókkal vagy a visszanyert termék vásárlóival folytatott tárgyalások során további licencia-előnyt jelenthet.

Míg ezek a szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatos tippek segítenek a vállalatoknak tisztában lenni néhány kulcsfontosságú megfontolással az erőforrás-hasznosítással kapcsolatos innovációk védelmében, a legfontosabb tanulság az, hogy fontos, hogy világos szellemi tulajdonjogi stratégiával és egy tervvel rendelkezzenek, amelyet a vállalat méretnövelése során végre kell hajtani. Ezen túlmenően a megfelelő iparági és technológiai tapasztalattal rendelkező, képzett szellemi tulajdonjogokkal foglalkozó tanácsadók korai szakaszban történő tanácsadásával biztosíthatja a megfelelő szellemi tulajdonjogok biztosítását és hasznosítását és elkerülheti a költséges hibákat a későbbiekben.

5.4.1. Az EU szabályozási politikája és jogi környezet

A körforgásos gazdasággal foglalkozó vállalkozásoknak naprakésznek kell lenniük a környezetvédelmi szabályozás rendkívül széles skáláját illetően, mind uniós, mind nemzeti szinten.

Az Európai Bizottság 2015-ben mutatta be első körforgásos gazdasági stratégiáját az EU körforgásos gazdasági cselekvési tervének részeként.¹¹ A 2015-ös terv 54 intézkedést határoz meg a teljes termelési láncra vonatkozóan, a fogyasztástól az újrahasznosításig és újrafelhasználásig, a munkahelyteremtés, a növekedés és a beruházások fellendítése érdekében egy szén-dioxid-mentes, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdaságban. Ennek keretében az EU négy felülvizsgált hulladékirányelvből álló csomagot fogadott el:

- ✓ A hulladékokról szóló keretirányelv (2008/98/EC) módosításáról szóló 2018/851/EU irányelv.
- ✓ A hulladéklerakókról szóló irányelv (1999/31/EC) módosításáról szóló 2018/850/EU irányelv.
- ✓ 2018/852/EU irányelv a csomagolási hulladékokról szóló irányelv (94/62/EC) módosításáról.
- ✓ 2018/849/EU irányelv az elhasznált járművekről szóló irányelv (2000/53/EC), az akkumulátorokról szóló irányelv (2006/66/EC) és az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló átdolgozott irányelv (2012/19/EU) módosításáról.

Ezek az irányelvek növelték az újrafeldolgozásra vonatkozó meglévő célértékeket és tovább csökkentették a hulladéklerakókba történő hulladéklerakás lehetőségét. Az EU külön elfogadta az egyszer használatos műanyagokról szóló irányelvet (2019/904/EU), amelyet az uniós tagállamoknak 2021. július 3-ig kellett átültetniük, valamint a számítógépes szervekre és adattároló termékekre vonatkozó környezetbarát tervezési követelményekről szóló 2019/424/EU rendeletet.

A Bizottság egy 2019-es jelentésben értékelt a 2015-ös terv végrehajtását és megállapította, hogy minden intézkedést végrehajtottak vagy folyamatban van, de hangsúlyozta, hogy a körforgásos gazdaság céljának eléréséhez sokkal szélesebb körű intézkedésekre van szükség¹².

A körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv legújabb változatát 2020 márciusában vezették be a 2015-ös tervben megfogalmazott jövőkép aktualizálása érdekében és a 2019-2024-es időszakra vonatkozó zöld csomag egyik pillére¹³. Az Európai Parlament 2021. február 10-én fogadta el az új tervet.

A tervezett intézkedések a következők:

- ✓ A fenntartható termékpolitikára vonatkozó jogalkotási kezdeményezés annak biztosítására, hogy az EU piacán forgalmazott termékeket úgy tervezzék, hogy azok hosszabb élettartamúak, könnyebben újrafelhasználhatók, javíthatók és újrahasznosíthatók legyenek és minél több újrahasznosított anyagot tartalmazzanak.
- ✓ A fogyasztói jogok bővítése, beleértve a javításhoz való jogot.
- ✓ Ágazatspecifikus intézkedések és jogalkotási kezdeményezések a nagy körforgási potenciállal rendelkező erőforrás-intenzív ágazatok számára.
- ✓ Megújított fellépés a hulladékokkal kapcsolatban, beleértve a hulladékok elkülönített gyűjtésére és címkézésére vonatkozó harmonizált modell tanulmányozását az egész EU-ban.

¹¹<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/EN/1-2015-614-EN-F1-1.PDF>. Lásd az "EU szabályozási idővonal" című keretes írást.

¹²https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/report_implementation_circular_economy_action_plan.pdf

¹³https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_420;
<https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal>;
www.practicallaw.com/w-025-1978.

Bár ezen intézkedések részleteit még nem ismertették, a Bizottság az új terv keretében 2020 decemberében mutatta be első kezdeményezését az akkumulátorokra vonatkozó ágazatspecifikus intézkedésekkel, beleértve az új akkumulátorokról szóló rendeletre vonatkozó javaslatot.¹⁴

További kezdeményezések és kapcsolódó jogalkotási intézkedések várhatóak a következő kiemelt ágazatokban:

- ✓ Elektronika és információs és kommunikációs technológia: kezdeményezés indult a termékek hosszabb élettartamának biztosítására
- ✓ Csomagolás: az EU piacán forgalomba hozott termékekre új kötelező követelmények vonatkoznak majd¹⁵
- ✓ Műanyagok: Új kötelező követelmények lesznek, különös tekintettel a mikroműanyagokra, a bioalapú és a biológiailag lebomló műanyagokra
- ✓ Textíliák_ Van egy stratégia a textíliák újrafelhasználására irányuló innováció fellendítésére¹⁶.
- ✓ Építkezés és épületek
- ✓ Élelmiszerek: jogalkotási kezdeményezés az egyszer használatos csomagolások, evőeszközök és evőeszközök használatának visszaszorítására

A szellemi tulajdonra vonatkozó jogszabályok bizonyos fokú egységesítése az egész EU-ban megtörtént. Ezt számos nemzetközi egyezmény szabályozza, amelyek többségét a Szellemi Tulajdon Világszervezete¹⁷ (WIPO) és a Kereskedelmi Világszervezet¹⁸ (WTO) hajtja végre.

A 2015/2424 rendelet 2016. március 23-án módosította a közösségi védjegyrendeletet: Az OHIM-ből Európai Unió Szellemi Tulajdon Hivatala lett¹⁹ (EUIPO), a közösségi védjegyből pedig európai uniós védjegy lett.

Az EU a szellemi tulajdon védelmét alapvető jognak tekinti és megjegyzi, hogy a szellemi tulajdonjogokat az Alapjogi Charta védi.

Az Európai Unióban a szellemi tulajdonjogok szempontjából három jogterület releváns: a nemzeti, az uniós és a nemzetközi jog:

- 1) A nemzeti jogszabályok az egyes országok jogszabályait foglalják magukban. Az EU-ban huszonegy tagállam van. Minden uniós tagállam rendelkezik nemzeti hatóságokkal, amelyek az adott ország szellemi tulajdonjogokra vonatkozó jogszabályaival foglalkoznak. Bár bizonyos esetekben az EU egésze rendelkezik hatáskörrel a szellemi tulajdonjogok szabályozására, az egyes tagállamok nemzeti hivatalai gyakran nyújtanak regisztrációs szolgáltatásokat és tájékoztatást a szellemi tulajdonjogok védelme érdekében. Ha az Ön vállalata csak néhány tagállamban folytat üzleti tevékenységet, érdemes lehet felvenni a kapcsolatot annak a

¹⁴https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2312;
https://ec.europa.eu/environment/pdf/waste/batteries/Proposal_for_a_Regulation_on_batteries_and_waste_batteries.pdf.

¹⁵<https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12263-Reducingpackagingwaste-review-of-rules>.

¹⁶<https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12822-EUstrategy-for-sustainable-textiles>.

¹⁷<https://www.wipo.int/portal/en>

¹⁸<https://www.wto.org>

¹⁹<https://www.euiipo.europa.eu>

tagállamnak a nemzeti hivatalával, ahol vállalata a legtöbb üzleti tevékenységet folytatja, hogy megismerje és nemzeti szinten érvényesítse jogait.

- 2) Az uniós jog a huszonegy tagállamból álló Európai Unió "nemzetek feletti joga". Az uniós jog a tagállamok jogával együtt működik és a tagállamokban közvetlenül alkalmazandó. Ha az uniós jog és egy tagállam joga között ütközés áll fenn, az uniós jog gyakran a tagállam nemzeti jogának helyébe lép, különösen a gazdaság- és szociálpolitikát illetően. Az EU azonban nem szövetségi kormány és nem is kormányközi szervezet. Az EU nemzetek feletti intézmény, amely a tagállamok által kötött szerződéseken alapul.

Az uniós szerződések mellett az EU rendeleteket és irányelveket is elfogad. A rendeletek önvégrehajthatók és nem követelik meg a tagállamoktól további intézkedések végrehajtását. A rendeletek azonban automatikusan kötelezőek a tagállamokra nézve és kevesebb rugalmasságot hagynak. Az irányelvek lehetővé teszik a tagállamok számára, hogy meghatározzák az eredmény elérésének eszközeit, mivel általában némi mérlegelési jogkört biztosítanak az elfogadandó pontos szabályok tekintetében.

- 3) A szellemi tulajdon-védelem szempontjából fontos nemzetközi szerződések azok, amelyeket a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) tart fenn, amelynek célja a szellemi tulajdon-védelem hatékony használatának és védelmének előmozdítása világszerte. A WIPO-egyezmény 1967-ben hozta létre a WIPO-t azzal a megbízással, hogy az aláíró felek az országok közötti együttműködésen keresztül és más nemzetközi szervezetekkel együttműködve mozdítsák elő a szellemi tulajdon védelmét az egész világon. A WIPO székhelye a svájci Genfben található. A WIPO keretében számos, a szellemi tulajdonjogokkal foglalkozó nemzetközi szerződést kötöttek, amelyeket a vonatkozó szakaszok részletesebben tárgyalnak:

Szabadalom

Fontos megjegyezni, hogy nincs uniós szintű szabadalom. A szabadalmi oltalom területi jellegű. Európa esetében ez azt jelenti, hogy a szabadalmakat külön-külön kell megszerezni minden egyes uniós tagállamban, ahol oltalmat kívánnak szerezni és ezek a szabadalmak általában csak abban az országban érvényesíthetők, ahol a szabadalmat megadták.

Bár nem áll rendelkezésre uniós szintű szabadalom, a feltalálók számos mechanizmuson keresztül szerezhetnek szabadalmat Európában. A feltaláló benyújthat nemzetközi bejelentést a Szabadalmi Együttműködési Szerződés (PCT) alapján, (európai) regionális bejelentést az Európai Szabadalmi Hivatalnál (EPO), vagy nemzeti bejelentést az adott EU-tagállam nemzeti szabadalmi hivatalánál (hivatalainál).

Az EU valamennyi tagállama részes fele a PCT-nek, amely lehetővé teszi a feltalálók számára, hogy egyetlen nemzetközi bejelentést készítsenek és nyújtsanak be, amely ugyanolyan hatályú, mint a nemzetközi bejelentésben megjelölt valamennyi PCT-tagállamban benyújtott nemzeti bejelentés. A PCT-tagállamok száma jelenleg világszerte több mint 130 ország. Bár a PCT egyszerűsíti a bejelentési eljárásokat, fontos megjegyezni, hogy a szabadalmi oltalmat továbbra is nemzeti eljárásokon keresztül és a nemzeti jognak megfelelően kell megszerezni az egyes kijelölt országokban.

Az Európai Unió valamennyi tagállama részes fele az Európai Szabadalmi Egyezménynek (EPC) is. Az ESZE központosított szabadalmi vizsgálati és jóváhagyási eljárást hoz létre, amelyet az Európai Szabadalmi Hivatal irányít.

Ennek az eljárásnak a keretében a bejelentő egyetlen bejelentést nyújt be az Európai Szabadalmi Hivatalhoz, amely a találmány szabadalmaztathatóságát az Európai Szabadalmi Egyezményben foglalt rendelkezéseknek megfelelően állapítja meg és adott esetben "európai szabadalmat" állít ki. A bejelentés benyújtható az Európai Szabadalmi Hivatalnál Münchenben, vagy annak brüsszeli, hágai, berlini kirendeltségeinél, vagy valamelyik szerződő állam nemzeti szabadalmi hivatalánál.

Az "európai szabadalom" kifejezés félrevezető, mert még ha az EPO meg is adja az "európai szabadalmat", a megadott jogok nem "európaiak". Éppen ellenkezőleg, az EPO által megítélt szabadalom csak a potenciális szabadalmi jogok "csomagja"; a szabadalom csak az EPC tagállam(ok)ban hatályos, amelyet az EPO-hoz benyújtott bejelentésben megjelöltek és még akkor is csak azt követően, hogy a bejelentő minden egyes megjelölt országban megtette a szükséges lépéseket a szabadalom "érvényesítéséhez". A fent említett bejelentési útvonalak alternatívájaként a bejelentő választhatja azt is, hogy külön-külön kér oltalmat a kiválasztott EU-tagállamokban.

Az ipari tulajdon oltalmáról szóló Párizsi Egyezmény értelmében az a személy vagy szervezet, aki vagy amely szabadalmat nyújtott be a Párizsi Egyezmény bármelyik tagországában, a bejelentéstől számított egy éven belül más országokban is bejelentheti szabadalmát és az első bejelentés bejelentési napját tekintheti e bejelentések tényleges bejelentési napjának. Ez azért fontos, mert ha egy vállalat egy korábbi bejelentés elsőbbségét igényli, akkor a korábbi bejelentés bejelentési napját veszik az összes többi, az elsőbbséget igénylő bejelentés bejelentési napjának. Ez azt jelenti, hogy a korábbi technika (a releváns műszaki területen meglévő ismeretek gyűjteménye) kutatásakor csak az elsőbbségi bejelentési napot megelőzően tett bejelentéseket veszik figyelembe.

Védjegyek

Ha egy vállalat védjegyoltalmat kíván szerezni az EU-ban, akkor a védjegyet be kell jegyeztetnie valamelyik tagállamban vagy közösségi védjegy (közösségi védjegy) formájában az EU-nál. A lajstromozás különösen fontos az EU-ban, mivel az Egyesült Államokkal ellentétben, ahol a védjegyoltalom az "első használaton" és a lajstromozási jogon is alapul, az EU-ban a védjegy lajstromozási rendszer az "elsőként bejelentő", pontosabban az "elsőként sikeresen lajstromozó" megközelítésen alapul.

Az EU-ban termékeket és szolgáltatásokat forgalmazni, gyártani vagy értékesíteni kívánó vállalatoknak mérlegelniük kell, hogy nemzetközi, uniós vagy nemzeti védjegyoltalmat szerezzenek-e be.

A WIPO hozta létre a védjegyek nemzetközi lajstromozásának madridi rendszerét (a továbbiakban: madridi rendszer), amelyet két szerződés szabályoz: a védjegyek nemzetközi lajstromozásáról szóló madridi megállapodás (madridi megállapodás) és a madridi megállapodáshoz kapcsolódó jegyzőkönyv (madridi jegyzőkönyv). Ez a rendszer lehetővé teszi a bejelentők számára, hogy egyetlen bejelentést nyújtsanak be, ha bármely tagállamban oltalmat kérnek. A madridi rendszer, amely valamennyi uniós tagállamra vonatkozik, lehetővé teszi a bejelentők számára, hogy egyetlen bejelentést nyújtsanak be, amely a bejelentő által megjelölt több országban is hatályosulhat.

Az EU és az USA csak a Madridi Jegyzőkönyv tagja. A Madridi Jegyzőkönyv értelmében a vállalatok a Madridi Jegyzőkönyvhöz csatlakozott országok bármelyikében oltalomban részesíthetik védjegyeiket egyetlen "nemzetközi bejelentés" benyújtásával közvetlenül a saját nemzeti vagy regionális védjegy hivataluknál. Az így kapott "nemzetközi lajstromozás" ezután felhasználható a Madridi Jegyzőkönyv szerinti országokban történő oltalom igénylésére, amelyek mindegyike saját szabályait és törvényeit alkalmazza annak meghatározására, hogy a védjegy oltalomban részesíthető-e a saját joghatósága alatt.

A védjegyeket vagy az egyes tagállamokon belül, vagy az EU huszonhét tagállamának egészére vonatkozóan lehet lajstromozni uniós közösségi védjegy (közösségi védjegy) formájában. A közösségi védjegyet a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (OHIM) kezeli a spanyolországi Alicantében.

Ha az Ön cége csak korlátozott számú uniós országot céloz meg, dönthet úgy, hogy a védjegyet az egyes tagállamokban jegyezteti be. A nemzeti tagállami jogszabályokkal kapcsolatos információk az OHIM-től érhetők el.

Az egyetlen közigazgatási központtal, egyetlen nyelven, egyetlen nyelven történő egységes alkalmazás gyakorlati előnyein túlmenően a közösségi védjegy egységes végrehajtási mechanizmust is biztosít. Ha az Ön lajstromozott védjegyet lemásolják vagy utánozzák, a vádlott fél ellen a közösségi védjegy bírósághoz fordulhat (a közösségi védjegyügyek elbírálására kijelölt nemzeti bíróságok) és az egész EU-27-ben érvényes határozatot kaphat. Ez azt jelenti, hogy nem kell az egyes országokban, különböző nyelveken és különböző nemzeti jogszabályok alapján pereskednie. A közösségi védjegy megkönnyíti az uniós védjegyekre vonatkozó "használd vagy veszítesz" követelmény teljesítését is, mivel a használat követelményének teljesítéséhez csak egy uniós tagállamban kell használnia a védjegyet. Ha külön nemzeti lajstromozással rendelkezik, akkor a védjegyet minden egyes tagállam piacán használnia kell.

Közösségi formatervezési minták

A közösségi formatervezési minta az Európai Unió (EU) megfelelője az ipari formatervezési minta (vagy egyszerűen "formatervezési minta"), amely a szellemi tulajdonjogok által védett ipari tulajdon egyik fajtája. Az EU-ban a közösségi formatervezési minta "a termék egészének vagy egy részének megjelenése, amely különösen a termék vonalainak, kontúrjainak, színeinek, alakjának, textúrájának és/vagy anyagának és/vagy díszítésének jellemzőiből ered". A közösségi formatervezési minta lényegében a termékek díszítő vagy esztétikai szempontjait, azaz a termék külső megjelenését védi.

Általánosságban elmondható, hogy a nemzetközi, az uniós és a nemzeti jog szerinti formatervezési mintaoltalom megszerzéséhez a vállalkozásoknak igazolniuk kell, hogy termékük újszerű és egyedi jellegű. A formatervezési mintaoltalom egy termék vagy annak csomagolásának új és eredeti vizuális aspektusait védi és a termék formatervezési mintája egyidejűleg oltalomban részesülhet bejegyzett védjegy, formatervezési mintaoltalom és/vagy szabadalom révén. A szellemi tulajdonjogok mindegyik formája más-más célt szolgál és nem zárják ki egymást. A termék egyes alkotóelemei is részesülhetnek formatervezési mintaoltalomban, ha azok a termék szokásos használata során láthatóak és formatervezésük megfelel az oltalom alá helyezhető formatervezési minta újdonságára és egyediségére vonatkozó követelményeknek.

A Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) fenntartja az ipari minták nemzetközi lajstromozásának hágai rendszerét, amely lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy a védjegyek, ipari minták és földrajzi árujelzők jogával foglalkozó állandó bizottság (SCT) államai egyetlen bejelentés benyújtásával ipari mintaoltalmat kapjanak.

Az Európai Közösség benyújtotta az ipari minták nemzetközi lajstromozásáról szóló Hágai Megállapodás Genfi Szövegéhez való csatlakozásról szóló okiratot. A Hágai Megállapodás genfi szövegéhez való csatlakozás összekapcsolja a WIPO hágai rendszerét és a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (OHIM) közösségi formatervezési mintaoltalmi rendszerét (székhelye Alicante, Spanyolország). Ez azt jelenti, hogy 2008. január 1-jétől a vállalatok a közösségi formatervezésiminta-oltalomra vonatkozó bejelentést a közösségi formatervezésiminta-oltalom és a Genfi Szövegben részes huszonhárom ország bármelyikén keresztül benyújthatják. Ez egyszerűsíti az eljárásokat, csökkenti a nemzetközi oltalom költségeit és megkönnyíti az adminisztrációt.

Az EU tagállamai elfogadták a formatervezési minták jogi oltalmáról szóló 98/71/EC irányelvet és a közösségi formatervezési mintákról szóló 6/2002 rendeletet, hogy a vállalatok egységes, az egész EU-ra kiterjedő mintaoltalmi eszközt kapjanak. A Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (OHIM) dolgozza fel a formatervezési mintaoltalmi bejelentéseket.

A vállalkozások dönthetnek úgy, hogy formatervezési mintájukat valamely tagállamban lajstromoztatják és nemzeti formatervezési mintaoltalomban részesülnek, amely a közösségi formatervezési mintaoltalommal párhuzamosan létezik.

Földrajzi jelzések

A földrajzi árujelzők a legkülönbélebb termékek esetében használhatók, akár biotermékekről, akár feldolgozott termékekről van szó. A mezőgazdasági termékeket gyakran a termőterületükkel hozzák összefüggésbe, mivel ezek a termékek általában a helyi éghajlat, a napsütés és a talaj eredménye, amelyek egy adott régióra jellemzőek.

A földrajzi jelzések a nemzetközi, az uniós és a nemzeti jogszabályokkal összhangban állnak oltalom alatt. Például a védjegyekre vonatkozó jogszabályok kollektív védjegyek vagy tanúsító védjegyek formájában, a tisztességtelen versenyre vonatkozó jogszabályok, a fogyasztóvédelmi jogszabályok vagy az egyes földrajzi jelzéseket elismerő egyedi jogszabályok.

A WIPO több olyan nemzetközi szerződést is kezel, amelyek a földrajzi árujelzők és eredetmegjelölések oltalmával foglalkoznak, nevezetesen az ipari tulajdon oltalmáról szóló párizsi egyezményt és az eredetmegjelölések oltalmáról és nemzetközi bejegyzéséről szóló lisszaboni megállapodást.

A Lisszaboni Megállapodás alapján létrehozott Lisszaboni Rendszert azért hozták létre, hogy megkönnyítse a hivatalos szervezetek nemzetközi védelmét. A rendszer lehetőséget nyújt arra, hogy a lisszaboni megállapodás szerződő felei egyetlen bejegyzéssel oltalmat szerezzenek az eredetmegjelölésnek. A bejegyzések a Lisbon Express adatbázisban kereshetők.

Ezen túlmenően a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (TRIPS) 22-24. cikkei a földrajzi árujelzők nemzetközi oltalmával foglalkoznak a WTO keretein belül.

A WIPO a tagállamokkal és az érdekelt szervezetekkel a védjegyek, ipari minták és földrajzi jelzések jogával foglalkozó állandó bizottságban (SCT) dolgozik együtt a földrajzi jelzések nemzetközi jogi keretének kialakításán.

Az EU védi azokat a földrajzi jelzéseket, amelyek eredetmegjelölésnek vagy földrajzi jelzésnek minősülnek és amelyek nem váltak általánossá. Ahhoz, hogy egy termék oltalom alatt álló eredetmegjelölésnek (OEM) vagy oltalom alatt álló földrajzi jelzésnek (OFJ) minősüljön, meg kell felelnie a termék "főbb fizikai, kémiai, mikrobiológiai vagy érzékszervi jellemzőinek" leírására vonatkozó előírásoknak, valamint fel kell sorolnia azt a földrajzi területet, ahonnan a termék származik és amelyből a termék egyedi, védett tulajdonságai származnak.

Az "eredetmegjelölés" egy régió nevére utal és akkor részesül oltalomban, ha a megnevezés három feltételnek megfelel: (1) a terméknek az adott földrajzi területről kell származnia, (2) a termék minőségének vagy jellemzőinek alapvetően vagy kizárólag egy adott földrajzi környezetnek és a benne rejlő természeti és emberi tényezőknek kell köszönhetőnek lennie és (3) a termék előállításának, feldolgozásának és elkészítésének a meghatározott földrajzi területen kell történnie.

Lényegében az egyetlen követelmény ahhoz, hogy egy szó oltalom alatt álló eredetmegjelöléssé váljon, a földterület és a termék tulajdonságai közötti kapcsolat. Egy hagyományos, nem földrajzi név, amely

egy régiót vagy egy meghatározott helyet jelöl, szintén bejegyezhető OEM-ként, ha megfelel a fenti feltételeknek.

A "földrajzi jelzés" szintén egy régió nevére utal és szintén három feltételhez kötött: (1) a terméknek az adott földrajzi területről kell származnia, (2) a földrajzi eredetnek tulajdonítható különleges minőség, hírnév vagy egyéb jellemző és (3) a termék előállítása és/vagy feldolgozása és/vagy elkészítése a meghatározott földrajzi területen történik.

Az OFJ és az OEM közötti fő különbség az, hogy az OEM termékek általában jobban kapcsolódnak a termék tulajdonságaihoz és a termőföldhöz, míg az OFJ termékeknek csak a termék földrajzi eredetéhez kell kapcsolódniuk. Az OFJ oltalom elnyeréséhez a kérelmezőnek csak azt kell bizonyítania, hogy a termelés, a feldolgozás vagy az elkészítés egyik eleme a földrajzi területen történik. A hagyományos, nem földrajzi nevek, amelyek régiókat vagy konkrét helyeket jelölnek, szintén bejegyezhetőek OFJ-ként.

Az OFJ-ket nem lehet szimbólumként regisztrálni. A mai napig nem kötelező feltüntetni az eredetmegjelöléseken, hogy a bejegyzett OEM vagy OFJ alatt forgalmazott termék neve bejegyzett megnevezés. Ha egy terméket 2009. április 30. után hoznak forgalomba az európai piacon, a vállalatnak megfelelően fel kell tüntetnie a termék címkéjén, hogy az uniós földrajzi jelzés oltalomban részesül.

Üzleti titkok

Az üzleti titok a bizalmas üzleti információk különböző típusaira vonatkozik. Azaz olyan műszaki, kereskedelmi vagy pénzügyi információk, amelyek a nyilvánosság számára nem könnyen megismerhetők. A TRIPS 39. cikke szerint az információ akkor jogosult üzleti titokvédelemre, ha azonosított, lényeges és titkos. Az üzleti titkok segítenek a vállalkozásoknak versenyelőnyt biztosítani.

Az üzleti titok védelme regisztráció nélkül biztosított és korlátlan ideig tarthat, ha a vállalkozás biztosítani tudja a titoktartás fenntartását. Nehézségek merülnek fel azonban, ha az üzleti titok találmányt vagy szabadalmaztatható terméket érint, mivel a vállalatoknak mérlegelniük kell a költségeket és előnyöket a szabadalom által biztosított jogi védelem terjedelmének mérlegelésével történő oltalom megszerzése és a teljesen bizalmas információk házon belüli megőrzése között. Amikor a vállalatok ezt a döntést meghozzák, mérlegelniük kell az érintett bizalmas információ súlyát, a termék tervezett felhasználását, a vállalat által az információ birtokában fenntartott versenyelőny mértékét, valamint a vállalat képességét az információ bizalmasan tartására.

Annak értékelésénél, hogy milyen védelmet kell kapni, ha egyáltalán kell védelmet kapni, az a nehézség, hogy megállapítsuk, milyen súlyos lenne, ha az információ nyilvánosságra kerülne. Ha egy üzleti titok nyilvánosságra kerül, a vállalat versenyelőnye elveszhet. Az üzleti titok birtokosainak legalább titoktartási rendelkezéseket kell megfogalmazniuk azokkal a szerződésekben, akik hozzáférhetnek az információhoz és mérlegelniük kell, hogy milyen jogorvoslati lehetőségek állnak rendelkezésre, ha az információ nyilvánosságra kerül vagy jogellenesen terjesztik. A titoktartási és titoktartási megállapodásokat (NDA) akkor is érdemes megfontolni, ha mások (ügyfelek, kollégák vagy alkalmazottak) hozzáférhetnek bizalmas üzleti információkhoz.

A TRIPS 39. cikke lehetővé teszi az üzleti titok megszerzése, felhasználása vagy felfedése elleni szankciókat a tisztességtelen versenyre vagy gyakorlatra vonatkozó jogszabályok alkalmazásával. Továbbá, ha az Ön vállalata titoktartási rendelkezéseket hozott létre egy NDA útján, a titoktartási záradék megsértése alapot adhat a szerződésszegésre vonatkozó követelésre.

Az üzleti titkokat nem védik uniós szintű jogszabályok, de több európai irányelv és rendelet védi a regisztrációs céllal benyújtott adatokat. Fontos feltárni, hogy az Ön vállalata milyen adatokat próbál védeni és melyik vonatkozó európai jogszabály alkalmazandó, hogy pontosan meghatározhasa, hogyan kell védeni vállalata üzleti titkait.

5.4.2. Fókuszban a nemzeti táj:

✓ Olaszország

Olaszországban a szabadalmak és védjegyek tekintetében az illetékes hatóság az Ipari Tulajdonvédelmi Főigazgatóság Olasz Szabadalmi és Védjegyhivatal²⁰ a Gazdaságfejlesztési Minisztérium alá tartozik. A szerzői jogi hivatal a Kulturális Minisztérium alá tartozó Könyvtárak és szerzői jogok főigazgatósága.²¹

✓ Franciaország

Az iparjogvédelmi hivatal a Nemzeti Iparjogvédelmi Intézet.²² A Franciaországban alkalmazandó szerzői jogi törvényeket és rendeleteket a Kulturális és Frankofón Ügyek Minisztériuma alá tartozó Irodalmi és Művészeti Tulajdonok Hivatala, Jogi Igazgatóság, Általános Igazgatási Igazgatóság²³ kezeli.

✓ Belgium

Belgiumban a szellemi tulajdonjogok hivatalát a Szövetségi Közszolgálati Gazdasági, KKV, Önfoglalkoztató és Energiaügyi Hivatal (OPRI)²⁴ kezeli.

✓ Ausztria

Ausztriában két különböző nemzeti illetékes közigazgatási szerv van: a szerzői joggal kapcsolatban a Szövetségi Igazságügyi Minisztérium²⁵, az iparjogvédelemmel kapcsolatban pedig az Osztrák Szabadalmi Hivatal.²⁶

✓ Magyarország

A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala²⁷ a szellemi tulajdon védelméért felelős központi kormányhivatal Magyarországon.

²⁰<https://www.uibm.gov.it>

²¹<https://www.librari.beniculturali.it/opencms/opencms/it>

²²<https://www.inpi.fr>

²³<http://www.droitsdauteur.culture.gouv.fr/index-pla.htm>

²⁴<https://economie.fgov.be/fr/themes/propriete-intellectuelle/contacts-propriete>

²⁵<https://www.justiz.gv.at>

²⁶<https://www.patentamt.at>

²⁷<https://www.hipo.gov.hu>